ОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ ИЛАЛТА

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

921 оной … гарана | № 108 (13822) | 1972 оной майн 9, вторник | Сэн 2 мүнгэн

НАЙРАМДАЛАЙ ЙДАМТАЙ ХҮСЭН

9 — совет арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туйуехэ илалтын һайндэр. Һанаад үзэел,түүхэ домогто 45 оной хабарай энэ үдэрые. Тэрэ ехэ илалта ямар тэмсэлээр, эрэлхэг зоригоор, хүсэ шадалаар туйлаглааб?!

дайнда ами наһаяа гамнангүй улаан шуһаяа адхаа нойргүй, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллажа гарахүнүүд тэрэ илалтые туйлаһан юм.

дайнай дүүрэһээр хорин долоон жэл үнгэрбэ. Бун арадууд, илангаяа Советскэ Союзай, социалис ажалшад дэлхэйн хоёрдохи дайнай хаанаһаа, яагаад йн мэдэнэ. 1941 оной июниин 22-ой үдэр фашис эхэ орондомнай зэрлэг муухайгаар добтолон орожо, най амгалан тайбан ажабайдал һандаргаа, сэлмэг й дарини утаагаар манаруулаа һэн.

Европын хэдэн олон гүрэнние эзэмдэн абажа, ханень, хүн зониинень сэрэгтэ элсүүлһэн фашистнууд үхэдэ үшөө үзэгдөөгүй ехэ дай, алалга хюдалга эмбайна. Хара далайһаа Балтиин далайн эрье хүрэтэр ронойнай баруун хилэ дээрэ аюулта дайнай дүлэн захалаа бэлэй. Эсэгэ оронойнгоо, түрэл арадайнсүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө совет сэрэгсэхээр, эрэлхэг зориттойгоор тэмсээ. Дайнай түрүүдайсан, яһала шангаар добтолжо, оронойнай гориние эзэмдэһэн, Волго мүрэн, Москва, Ленинград шаерэһэн гээшэ.

энэ үедэ гүрэн түрэдэмнай бэрхэшээлтэ байдал то. Дайсанай добтолгодо шанга сохилто үгэхын, саг эмдэгдэһэн газар дайдаяа бусаахын тула эмхидхэлэй ажал ябуулга, онсо шанга хүтэлбэри хэрэгтэй бо-Тэрэ хүндэтэ хэрэгые түрэл коммунис партимнай бэежа абаһан. Арадаймнай ажахы сэрэгэй журамда а, «Бүхы юумэеэ илалтада, «фронтдо» гэһэн уряа бүхэн ажаллажа ороо. Баруун областьнуудһаа нүүлзаводууд Сибириин тала дайдада түбхинүүлэгдэн, эрэгтэй буу зэбсэг, самолёт, танк, пушкануудые гарһан.

гаан түргэн дайгаар хэдэхэн неделиин туршада соние эзэмдэн абаха» гэһэн Гитлирэй түсэб бэелүүлэгй байһан гээшэ. Тон богонихон болзор соо Совет һайн буу зэбсэгээр, эдеэ хоолоор, хубсаһа хунахангагдажа, хүсэ шадалаа хубилган элсүүлжэ шадаа. йсанай сэрэгүүдтэ шангахан сохилто үгтөө. Москва рско-Орловско дүхэригтэ, Сталинградта болоһон туай һүүлээр фашистнууд совет гүрэнэй хүсэ шадасэгнэжэ шадаагүйгөө мэдэрхэ баатай болоһон. «Соолон ондоо үндэһэ яһатан ажаһуудаг, түрүүшын тэдэнь хара амияа хараад һандарха» гэһэн хараа фашистнуудай баһа нэгэ ехэ алдуу байһан.

ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадууүндэһэ яһатанайнь нэгэ хүн шэнгеэр бодожо, Совет мгаалжа ороһониинь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ юм. ССР-эй байгуулагдаһаар алдарта 50 жэлэй ойн һайнюжо байһан энэ үедэ совет арадуудай Эхэ орохэ сүлөөгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн тутэмдэглэмээр. Агуухэ ород арадай түлөөлэгшэдтэй зин, грузин, белорус, узбек, казах, буряад, яхад, буяһатан ами наһаяа хайрлангүй, дайсантай тэмсэн, йнгоо саг зуура эзэмдэгдэһэн газарые, фашизмын а Европын олон оронуудые сүлөөлэлсөө.

буряад арад үнгэрһэн дайнда эрэлхэг зориг, дайшалжэшээ харуулһан баатар хүбүүдээрээ мүнөө омогора дүүрэн эрхэтэй. Арад зонойнгоо зол жаргалай түөөэ үгэһэн,Советскэ Союзай Геройнууд гвардиин пол-Б. Борсоев, капитан Д. Ж. Жанаев, сэрэгшэ Б. Риный бусадай нэрэ хэзээдэшье мартагдахагүй, тэдэнэй баатаршалга мүнөө үеын залуушуулда үльгэр жэшээ үгэнэ.

дээрэ мүнөө амгалан тайбан байдал үшөөл тогтоомр. Империалистнууд дайгаар жүрөөдэнэ, буу зэбгаргана. Америкын империалистнууд хэдэн жэлэй Вьетнам арадай шуһа гам хайрагүйгөөр адхаруулна. етнамые бомбодон, үхибүүдые, үбгэд, хүгшэдыешье тын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон түгшүүрилтэ байдал бакын империалистнуудһаа эшэ үндэһэтэй. Тэдэнэй дэмжэлгээр Израиль араб оронуудай газар дайда ура зоргоороо аашалжа байна. Баруун Германиин эримхэй хүсэнүүд Советскэ Союз ба Польшотой эбэй талуулхагүйн түлөө оролдоно, муухай ааша гаргана. оронтдын байдалда иимэ ушарай тохёолдоод байхада Союзай Коммунис парти, правительство оронойнгоо байдалые бэхижүүлхэ зорилгоор шухала хэмжээнүүн. Совет Армимнай ямаршье дайсанда шанга сохилто рэн аргатай. Сэрэгшэднай шэнэ буу зэбсэгээр, оньһоор хангагдана, хэнһээшье түргөөр, холуур ниндэнэ, тамарна.

н арадуудай амгалан тайбан байдалда аюул тохёолэдэжэ байһан империалистнуудта эсэргүү бүхы хүсэшадань бэхижүүлхэ, социальна талаараа элдэб байй гүрэнүүдэй зэргэ оршон ажаһуухын түлөө оролдоКПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри соо хэлэгдэнхэй. й социалис гүрэнэй гадаадын политика мүн. Парти, ствымнай эб найрамдалда зорюулагдаһан энэ политийн ажалша арад түмэн хаа хаанагүй һайшаан дэм-

эй 50 жэлэй алдарта ойе ажалай шэнэ амжалтаар түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһан арадай илалтын хорин долоодохи жэл тэмдэглэгдэхүнүүдэй шэн зоригто ажалаар Эхэ оронойнай экоЗэбсэгтэ Хүсэнүүд улам бэхижүүлэгдэжэ, дэлхэй дээрамдал бата найдамтайгаар хамгаалагдажа байна.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭНЭ

Хабарай тарилгын урда тээ Калининай нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд 2191 гектар шэниисэеэ 8—10 үдэртэ һайн шанартайгаар тарижа дүүргэхэ гэжэ шиидээд, хоорондоо социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байна. Мүнөө эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гэжэ оролдосотой һайнаар ажаллана.

Майн 5-да совхоз дотороо 3-дахи отделениин механизаторнууд (тракторна бригадын бригадир Е. Казазаев, отделениие эрхилэгшэ С. Заиграев) түрүүлжэ ябана. Эдэнэр 500 гаран гектарта шэниисэ таринхай. Тракторист Емельяновай агрегат (сеялкэшэдынь М. Гордеев, Н. Трифонов) үдэртөө 27 гектар тариха нормотой байбал, тэрэнээ 32—33 гектарта хүргэнэ. Мүн Д. Власовай агрегат һайнаар ажаллана.

Хоёрдохи отделениин тракторист Иван Порошутинай агрегат шэниисэ тарилгада баһал үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Хорёод жэлдэ трактористаар ажаллаха үедөө Н. Порошутин яһала дүршэлтэй болонхой, бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар бүтээдэг солотой. Мүнөө энэ отделенидэ 410 гектар таригдаа.

К. ХАЛТАНОВ.

Улаан-Удын аймаг.

ҺАЯ ЭХИЛЭЭШЬЕ ҺАА...

Зэрэлгээтэмэ үргэн Зэдэ, Борьёогой тала дайдаар трактор, машинануудай хүнхинөөн мүнөө үдэр, һүнишье замханагүй.

Аймагай ажахынууд эртынгээ тарилгада жэгдэрэн ороһоор хэды хоноба. Сагай уларил хаа хаанагүй нэгэ жэгдэ дулаан байгаагүй, тиимэһээ зарим ажахынууд тарилгаяа хожомшог эхилээ.

Тиигэбэшье даб дээрэ Борёогой совхоздо энэ хүдэлмэри эмхитэй һайнаар ябуулагдажа, хэдэхэн үдэр соо түрүүшын 1300 гектарта шэниисэ, мүн нилээд ехэ газарта малда эдюулэгдэхэ горох обёос хоёрой холисо таригдаа. Эндэ үдэр бүри 28 агрегат хүдэлнэ, гэхэ гү, али дүшэ гаран сеялкэ тарина. Илангаяа бригадирнар нүхэд Русинов, Тугаринов гэгшэдэй бригаданууд тарилгаяа һайнаар ябуулна.

Тэрэшэлэн «Заречный» совхоздо, «Мир» колхоздо баһал горитойхон газарта шэниисэ, горох, хара тараан таригданхай.

Һүүлэй мэдээгээр аймаг дотор хамта дээрээ 6 мянган гектарта шэниисэ, 1500 га газарта ногоон тэжээл болгогдохоор, силостэ дарагдахаар горох, обёос холижо таригдаа.

Г. ПРОКОСОВ,
Зэдын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.

Шэнэ түл абалга аймагай ажахынуудта дүүрэнтэбэ. Майн нэгэтэй байдалаар аймаг дотор 80 мянга гаран хурьгад түлжүүлэгдэжэ байнхай. Урда жэлнүүдтэ орходоо түл һайнаар абтаба. Нёдондонойхиһоо нилээд олон хурьгад томо болгогдожо байна.

Энэ хүдэлмэри «Родина», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра», «Знамя Ленина» колхозуудта, «Одон» совхоздо эмхи гуримтайгаар үнгэржэ байнхай.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үедэ ажахынуудай хоёр-гурбан отарадал зууһаа зуу хурьган абтаһан байбал, мүнөө тэдэнэрэй тоо арба гаран болоод байна. Һүүлэй

ТҮЛ АБАЛГА УРАГШАТАЙ

байдалаар «Знамя Ленина» колхоздо дүрбэн хонишод — Б. Манибадаров, Ч-Ц. Сангаев, В. Тогмитов, Д. Цыбикдоржиев, Хонхолодо хоёр хонишон — П. С. Митрофанов, М. М. Рычко, Никольскдо — М. А. Брылев, «Родина» колхоздо — М. З. Голендухин, «Одон» совхоздо хоёр хонишод — Д-Ц. Мункуев, Ц. Дондукова гэгшэд зуутанай нэрэдэ хүрэбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

ССР-эй Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоһон аймагаймнай загаһашад эдэ үдэрнүүдтэ эрхим амжалта туйлаба. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаһашад юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэһэн уялга абаһан юм.

Эдэнэр жэлэй эхинһээ 898 центнер загаһа барижа, хахад жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур хоёр зуугаад центнер загаһа гүрэндэ тушааһан байна. Тиигэжэ тус колхозой загаһашад үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 515 центнер загаһа ехээр барижа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлбэ.

Загаһашад Л. Б. Датханов, А. Т. Антропов, Ю. И. Васильев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд бусадай дундаһаа шалгаржа, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байна.

А. БУСУРМАНОВ.

Кабанскын аймаг.

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ШАНГА ТЭМСЭЛ

Оройтожо ерэһэн хабар, үргэдхэгдэһэн тарилгын талмай совхозоймнай механизатор болон таряашадта шангахан шалгалта болохонь. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярта үдэрые ажалай амжалтаар угтаха социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон манай механизаторнууд хабарай тарилгын халуун хүдэлмэридэ һайн бэлэдхэлтэйгээр ороо. Мүнөө жэлдэ манай ажахы 4.500 гектарта орооһото ургамал, тэрэ тоодо 2.500 гектар шэниисэ, 1.600 гектар обёос, 100 гектар горох, 570 гектар кукуруза, 50 гектар куузику тариха түсэбтэй юм.

Урид хараалагдаһан түсэбэй ёһоор орооһото ургамалнуудаа хүдэлмэриин 11 үдэрэй турша соо тарижа дүүргэхээр механизаторнууднай уялга абанхай. Мүнөө жэлдэ совхознай гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,2 центнер таряа абажа, бүхыдөө 57.000 центнер орооһо хуряаха зорилготой юм. Тэрэнһээ 12 мянган центнерыень гүрэндэ худалдагдаха. Манай Сагаан-Шулуутайн эрхэ байдалаар болоходо гектар бүриһөө эды шэнээн ургаса абахань бэлэн хэрэг бэшэ. Тиимэһээ эртын паар болон намар хахалагдаһан 1.200 гектар газараа табан үдэрэй туршада борнойлжо, шииг нойтыень бариха хэмжээ абаабди. Мүн хүрэнгын үрэһэнэй шанар урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд һайжаруулагдаа. Хэрбээ урда тээнь шэниисын хүрэнгын үрэһэн булта шахуу гурбадахи хоёрдохи классай байдаг һаа, мүнөө 1-дэхи, 2-дохи классай болгогдонхой. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо тарилгын талмай 200 гектараар үргэдхэгдөө. Энэмнай гол түлэб обёос байха.

Майн нэгэнэй һайндэрэй һүүлээр эртынгээ тарилгада жэгдэрэн орообди. Түрүүшын үдэрһөө Борис Эрдынеев, Нацаг Гунгаров, Николай Брылев болон бусадай тарилга хэдэг агрегадууд халаанайнгаа нормо үлүүлэн дүүргэнэ. Тарилгын шанарта гол анхарал хандуулнабди. Энэ хэрэгые тракторна бригадануудта байгуулагдаһан саг зуурын партийно-комсомолой бүлэгүүд хиналта доро абанхай гээшэ.

Жэшээнь, тракторно-таряан ажалай 1-дэхи бригадада 4 коммунистнууд, 4 комсомолшуудһаа бүридэһэн партийно-комсомолой бүлэгые партиин гэшүүн Ж. Р. Раднаев хүтэлбэрилнэ. Бүлэгэй гэшүүд шанарай хойноһоо нарин шалгалта хэжэ байхаһаа гадна, механизаторнуудай дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг, «Дайшалхы», «Сахилгаан» хуудаһануудые гаргажа, мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсолон харуулжа байдаг юм.

Механизаторнуудай ажалайнгаа һүүлээр аятай зохидоор амарха һайн эрхэ байдал байгуулагданхай. Нүүдэл хоёр вагон энэ жэлдэ худалдажа абаабди. Халуун эдеэн үдэртөө гурба дахин бэлдэгдэжэ, поли дээрэнь сэхэ асарагдана. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо хоёр-гурбан хоногой туршада 700 гаран гектар таригдаад байна.

Газарай үрэжэл һайжаруулгын габшагай хоёр һарын хүдэлмэри түлэг дундаа. Ажалай баян дүршэлтэй, хуушанай механизатор Дондок Бимбаевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядай коллектив сабшалан дээрээ 3.000 гаран тонно наг шэбхэ гаргаад байна. 5.000 тонно шэбхэ гаргаха даабаряа үлүүлэн дүүргэхээр зоригжонхой. Энэ отрядта 9 трактор даалган үгтэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр хорёологдоһон, һайжаруулагдаһан 60 гектар хэмжээтэй бэлшээри дээрэ шэбхэ гаргажа байна.

Б. БАЗАРГАРМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхозой главна агроном, совхозой парткомой гэшүүн.

МАНАЙ БААТАР ГАБЬЯАТАН

Майн 9 — манай бүгэдэ арадай һайндэр боложо оронхой. Тэрэ баатар Совет армимнай, социалис Эхэ оронойнай гайхамшаг илалта мүн.

Энэ зураг дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан Улаан-Үдэ хотын бүлэг ажалшадые харанат. Зүүн гарһаа — Забайкалидахи граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан подполковник Анатолий Михайлович Нелюбин; санинструктор, гвардиин старшина Татьяна Александровна Бурмакова; амаралтада гараһан майор, СССР-эй оборонын министерствын пенсионер Елена Васильевна Молдаванова; взводой командир, Советскэ Союзай Герой Георгий Николаевич Москалёв; Алдар солын гурбан орденой кавалер, разведчик Пётр Капитонович Радикальцев.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

МАЙДА—ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ

Гүрэндөө һү, мяха элбэг ехээр худалдажа, СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгээр угтаха гэжэ «Путь к коммунизму» колхозой малшад үсэд шангаар оролдожо байна. Колхозой фермэ, гүүртэ бүхэндэ малшад тодорхой социалис уялга бэедээ даажа абанхай. Политинформаторнууд, агитаторнууд малшадтай хөөрэлдэжэ, хүдэлмэриин дүн ходо согсолжо байдаг.

Ажалай эмхидхэл, социалис мүрысөө һайжаруулһанай ашаар колхозой гэшүүд гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэб уялгануудаа урагшатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада колхозой үнеэн бүриһөө нёдондоной энэ үеынхиһөө 200 литр ехэ һүн һаагдаа. Эндэхи дүршэл ехэтэй һаалишан Е. И. Курбатова даажа абаһан гунжан бүриһөө 1145 литр һү һаанхай. Мүн Н. Г. Чумакова, З. М. Куева, К. Т. Неродова болон бусад амжалтатай.

Апрель һарада һаалишан Шангина үнеэн бүриһөө 355 литр, Бородникова 333 литр һү һаажа шадаа.

Эдэ бүгэдын ашаар тус колхоз гүрэндэ һү худалдаха түрүүшын кварталай түсэб мартын 13-да дүүргээд, мүнөө май һарада хахад жэлэй түсэб бэелүүлхэ хүсэлтэй.

Ажалшан арадай бүхэдэлхэйн һайндэр Майн 1-ниие энэ колхозой гэшүүд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэжэ угтаа. Түсэбэй, нэмэлтэ даабариин ёһоор хахад жэлдэ 680 центнер мяха худалдаха байбал, тэрэнээ 750 центнертэ хүргөө. Май, июнь һарада гүрэндөө мал тушаажа, хахад жэлэй түсэбһөө үлүүлэн 200 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулха гэжэ шиидэнхэй.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб иимэ амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ үхэрнүүдые шахан таргалуулдаг гүүртын малшад (даагшань коммунист П. А. Колмаков) ехэ габьяатай. Эдэнэрэй шахаһан үхэрнүүд тус бүридөө 343 килограммтайгаар, эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Тиигэжэ гүрэндэ тушааһан үхэр бүхэнһөө колхозой жасада дунда зэргээр 700 түхэриг олзо ороо.

СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ колхоз гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб ноябрь һарада, мяха, декабриин 20 хүрэтэр дүүргэхээр оролдоно.

П. ХАЛТАНОВ.

Прибайкалиин аймаг.

МИНИСТРЭЙ АМАРШАЛГА

СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. Гречко фашис Германиие совет арадай туйлаһаар 27 жэлэй ойтой дашарамжуулан приказ гаргажа, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой бүхы сэрэгшэдые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад бүгэдые һайндэрөөр амаршалан, баяр хүргэбэ.

Байгша ондо Илалтын үдэр алдарта ойн баярай — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн урда тээ тэмдэглэгдэжэ байна.

Фашис Германиин илагдаһаар 27 жэлэй ойе тэмдэглэн, министр нигэжэ **захираа:**

Манай Эхэ ороной ниислэл — баатар-хото Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, баатар-хотонууд Ленинград, Волгоград, Севастополь ба Одессэдэ, баатар-хэрэм Брестдэ, мүн бусад хэдэн городуудта майн 9-дэ артиллериин гушан буудалгаар салют хэхэ.

СССР-эй, ГДР-эй арадуудай хани холбоон

БЕРЛИН. (ТАСС). Гитлеровскэ Германиие илаһаар, немец арадые фашизмһаа сүлөөлһөөр 27 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, СЕПГ-гэй ЦК-гай, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй баярай суглаан эндэ болобо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Альбрихт, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, ГДР-эй бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл, соёл болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд, немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеранууд сутлаанда хабаадаа.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Э. Мюккенбергер үгэ хэлэхэдээ, фашис дарлалтаһаа Европын арадуудые сүлөөлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай, Совет Армиин гаргаһан түүхэтэ габьяануудые тэмдэглэлээд, КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада, совет арадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ.

Хүдэлмэришэн ангиин бата нэгэдэлэй, марксистско-ленинскэ СЕПГ-гэй хүтэлбэриин ашаар лэ, тэмсэл дотор шалгарһан КПСС-тэй, Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй нягта хани барисаа, аха дүү ёһоной харилсаа холбоо байгуулһанай ашаар лэ ГДР-тэ иимэ амжалтанууд туйлагдаха аргатай болоһон байна. КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан, амгалан байдалай агууехэ программа уласхоорондын политикын тон шухала эшэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо, гэжэ Э. Мюккенбергер онсолон тэмдэглэбэ.

Илалтын медальнууд барюулагдаба

ПРАГА. (ТАСС). «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илалтын туйлагдаһаар 20 жэл» гэһэн медальнууд ЧССР-тэ байдаг СССР-эй посольство дотор КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусакта, ЧССР-эй Президент Л. Свобододо, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Билякта, мүн Чехословакиин бусад хэдэ хэдэн мэдээжэ ажал ябуулагшадта барюулагдаа.

А. А. Гречко Сиридэ айлшалханЬ

СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко Сириин Араб Республикын правительствын уряалаар байгша оной майн 10-һаа 14 хүрэтэр албанай хэрэгээр Сириин Араб Республикада айлшалха болобо.

Эрэлхэг зоригой түлөө шагналда хүртэбэ

Комсомолшууд, жолоошод Л. А. Миронов, В. К. Васильев, А. А. Мальцев гэгшэд аюултай этэгээдые барижа тушааха үедөө шэн габьяа, эрэлхэг зориг гаргаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар шагнал хайрануудта хүртөө. Л. А. Миронов — Улаан Одоной орденоор, нүгөөдэ хоёрынь «Шэн габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаһан байна.

(ТАСС).

«КОСМОС-489» НИИДХУУЛЭГДЭЭ

ТАСС-ай мэдээсэл.

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-489» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1972 оной майн 6-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

Россин хүдөө нютагуудай уран бэлигтэнэй хаба шадабариие харалга

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулжа, хүдөөдэхи уран һайханай бүлгэмүүдэй бэлиг шадабариие шалгаха Бүхэроссин харалгын эмхидхэлэй комитедэй зүблөөн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болобо. 55 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй ажаһуудаг, ажалладаг Башкирай АССР-тэ энэ харалгын бэлэдхэлэй ямаараа ябуулагдажа, хэр үнгэргэгдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Республикын хүдөөгэй соёлой эмхи зургаануудта долоо мянга гаран кружогууд хүдэлнэ. Эдээндэ 125 мянга гаран хүн хабаадана. Бүхы районуудта, сельскэ Соведүүдтэ, олонхи ажахынуудта эмхидхэлэй комитедүүд тогтоогдоод, арадай уран бэлигтэнэй хаба шадабариие шалгаха районно харалганууд үнгэргэгдэжэ байнхай.

Бүхэроссин эмхидхэлэй комитет тус харалгада уран мэргэжэлтэдэй холбоонуудай, Бүхэроссин театральна ба дуунай бүлгэмүүдэй хабаадаха түсэбүүдые мүн лэ хаража үзөө.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. В. МОЛЧАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хүдөө ажахын зургаануудта олон жэлдэ амжалтатай һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, зүгы үсхэбэрилгын ба зүгы үдхэдэг совхозуудай Буряадай трестын директор Николай Васильевич **Молчановые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1972 оной майн 6.

ЗАЛУУШУУЛНАЙ ЭДЭБХИТЭЙ

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

Манай колхозой комсомолшууд болон залуушуул ажахынгаа бүхы һалбаринуудай хүгжэлтэдэ хубитаяа яһала оруулалсана гэжэ тэмдэглэмээр. Колхозой залуушуул шударгыгаар ажаллажа, үгтэһэн даабарине саг болзор соонь дүүргэдэг, һайн дүн туйладаг байна.

Колхознай үнгэрөөшэ жэлдэ гүрэндэ 17 мянган центнер таряа худалдаа. Мүн тиихэдэ һү, мяха, нооһо абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб баһал болзор соонь дүүргэгдэһэн байна. Үнгэрһэн жэлэй дүн хаража үзэбэл, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэгдээ. Колхознигуудаймнай туйлаһан энэ амжалтада залуушуулай оруулалсаһан хубита ехэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, таряа хуряалгын үедэ комбайнернууд В. Цыдыпов, Ц. Гумпылов, В. Батомункуев, В. Намсараев болон бусад комсомолшууд эрхим һайнаар хүдэлөө. ВЛКСМ-эй гэшүүд В. Цыдыпов 259 гектарай таряа хадаһан, бүхы дээрээ 4221 центнер ороохо таряа суглуулһан, Ц. Гумпылов—234 гектар унагааһан ба 4010 центнер ороохо хуряаһан байха юм. Мүн тиихэдэ Энхэ-Талын фермын комсомол-залуушуулай бригадын һаалишадай һайн ажал хүдэлмэрие дурдангүйгөөр үнгэрхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, тус фермын һаалишад үнгэрөөшэ жэлэй дүнгөөр аймаг соогоо 3-дахи һуури эзэлээ. Комсомолшууд Т. Цыденпилова үнеэн бүриһөө жэл соо 2144 килограмм, Ц. Доржиева—1960 килограмм һү һаажа шадаа. «Комсомол-залуушуулай түрүү бригадада» гэжэ бэшэгтэй вымпел ВЛКСМ-эй Хяагтын райком тус коллективтэ барюулһан байна.

Колхозой комсомолшууд ба залуушуулай эмхидхэһэн уран һайханай бүлгэм ажахынгаа отара, фермэ болон бригаданууд дээгүүр ябажа, һонирхолтой концерт, наада харуулдаг, һүүлшын һонинуудые хөөрэжэ үгэдэг, воскресник эмхидхэжэ, хабар-намарай үедэ малшад, хонишодто туһалалсадаг байха юм.

Тиихэдэ комсомолой комитет нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхээд, фермэ ба отарануудай хүдэлмэришэдтэ шэнэ номуудые абаашажа үгэдэг байна. «СССР-эй 50 жэл» гэһэн темээр һарадаа нэгэ дахин хөөрэлдөө үнгэргэдэг заншалтайбди. Хүршэ совхоз, колхозуудтаа ошожо, концерт табидаг, спортоор мүрысөө эмхидхэдэг байнабди. Мүнөө уран һайханай бүлгэмдэ 30 гаран хүн хабаадалсана. Эндэ үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлдэг эдэбхитэдые дурдамаар, агитаторнууд Н. Пестерова, Р. Собенникова, дуушад, хатаршад Т. Жаргалова, Ц. Гумпылов, Ц. Доржиева, С. Майдаров, И. Аюшеева болон бусад комсомолшууд ба залуушуул соёлой ажал ябуулгада эдэбхитэй һайнаар хабаадалсадаг юм.

Энэ жэлэй түл абалгын үедэ комсомолшуудай хэһэн ажалынь ехэ. ВЛКСМ-эй 8 гэшүүн отарануудта ошожо, хурьгашадаар хүдэлһэн байха юм. Эдэ нүхэднай энэ харюусалгатай ажалай үедэ һайнаар хүдэлжэ, комитедэй найдабарине гүйсэд харюулжа шадаа. Мария Ямпилова, Сергей Намтаев, Рая, Тамара Дамбаеватан түл абалгын халуун хаһые эрхим һайнаар үнгэргэлсөөд, мүнөө абаһан хурьгадаа тобир тарганаар, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

Арай шамай түл абалгын дүүрэнтэжэ байхада, хабарай тарилгын халуун хаһа ерэбэха юм. Манай механизаторнууд-комсомол хүбүүд энэ хүдэлмэридэ бүри намарһаа нааша бэлдэһэн байна. Поли дээрэхи ажалда хабаадуулагдаха машина, техникэ үбэлэй үедэ заһабарилагдажа бэлэн болгогдоо. Механизаторнууд Сергей Тулёсонов, Нима Доржиев, Валерий Жаргалов гэгшэдэй энэ үедэ хэһэн ажалаарнь омогорхомоор.

Хабарай тарилгада хабаадаха комсомол-залуушуулай тракторна 2 бригада эмхидхэгдэһэн байна. Эдэ бригаданууды КПСС-эй XXIV съездын делегат Ж. Р. Хуриганов Н. М. Райцинов хоёр хүтэлбэрилнэ.

Комсомолшууд ажалдаа бүри харюусалгатайгаар хандадаг болонхой. Жэшээнь, жэлэй эхинһээ хойшо дүрбэ дахин воскресник үнгэргөөбди. Эдэ воскресникүүдтэ манай залуушуул эдэбхитэйгээр, нэгэ хүндэл хабаадалсаа. Кума гэжэ газартахи эбэртэ бодо малай хорёо шэнэлхэдэ оруулагдаха, тосхоной нийтын газарай хашаа хорёо заһабарилха барилгын модо, һургааг бэлэдхээбди. Һаяхан үнгэргэгдэһэн воскресникэй үедэ организацимнай 40 гэшүүн эдэбхитэйгээр хүдэлөө һэн.

Тиигэбэшье ажахынгаа бүхы һалбаринуудай хүгжэлтэдэ комсомолшууд, залуушуулай оруулалсажа байһан хубитын ехэшье һаа, зарим дуту дундануудай дайралдаһаар. Нёдондо комсомолшуудай дунда политическэ һуралсал биратайгаар ябуулагдаагүй һэн. Энхэ-Талын фермын бэ нэгэдэхи отделениин комсомолшуудай һуралсал һайнаар ябажа байтараа, юундэшьеб замхашоо бэлэй. Мүн баһа зарим комсомолшууд гэшүүнэй түлөөһые һануулгагүйгөөр түлэдэггүй байһан юм. Ажалай журам эбдэхэ ушар хаа-яа үзэгдэбэшье, колхозой комсомолой суглаан дээрэ эрид шангаар шүүмжэлэгдэдэг байһан.

Дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудаа хамтын ба отделенинүүдэй комсомолой суглаан дээрэ нэгэнтэ бэшэ хаража, зүбшэжэ үзөөд, тэдэнээ усадхахын тула ойлгууламжын, эмхидхэлэй ехэ ажал ябуулнабди. Энэ ажал хүдэлмэридэ манай колхозой партийна комитет, комсомолой бюрогой гэшүүд, эдэбхитэд ходо туһалдаг байна.

И. НАМСАРАЕВ,
Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой комсомолой организациин секретарь.

Профсоюзай ажабайдал

ДЭМЖЭНЭ, ҺАЙШААНА

ХОРИ. Аймагай профсоюзай эдэбхитэдэй суглаан эндэ боложо үнгэрөө. Тус суглаанда хабаадагшад «СССР-эй профсоюзуудай XV съездын дүнгүүд ба аймагай профсоюзай эмхинүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, облпрофсоведэй президиумэй түрүүлэгшэ А. С. Асеевэй энэ асуудалаар хэһэн дэлгэрэнгы элидхэлые суглаанда хабаадагшад тон анхаралтайгаар шагнаба. СССР-эй профсоюзуудай XV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын гүнзэгы удхашанартай байһан тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо, профсоюзай эмхинүүдэй үмэнэхи зорилгонуудые тодорхойлон харуулаа.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын болоходо, нэн түрүүлэн Анаагай совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыренова үгэ абажа, ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэг тухай хөөрэбэ. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ бэелүүлхээр абаһан социалис уялгануудаа совхозой ажалшад амжалтатайгаар дүүргэлтэ болгожо байна. Нэгэдэхи кварталда дүүргэгдэхээр хараалагдаһан даабаринууд бултадаа үлүүлэн дүүргэгдээ. Илангаяа гурбадахи отделениин һү һаалиин фермын коллективэй хүдэлмэриин үрэ дүн магтан һайшаамаар.

Багшанарай профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Е. С. Смородникова, Хориин леспромхозой рабочкомой түрүүлэгшэ А. Н. Бондарев, медигүүдэй зүгһөө врач Н. Я. Карпов болон бусад 12 хүн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа. Профсоюзай эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Павлов хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

ИСКУССТВЫН ҺАЙНДЭР—ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАЙНДЭР

1972 ондо болохо искусствын һайндэр СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдана. Олон үндэһэ яһатанай совет соёл культурын туйлалтануудай энэ харалга бүхы союзна республиканууднта үнгэргэгдэхэ юм. Уран һайханай ехэ бүлгэмүүдэй коллективүүд, элитэ мэдээжэ хүгжэмшэд-гүйсэдхэгшэд, уран мэргэжэлтэ залуушуулай эрхим түрүү түлөөлэгшэд энэ харалгада хабаадалсаха байна. Соносхолнуудтань Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудай лауреадуудай, уласхоорондын, бүхэсоюзна ба республиканска конкурснуудай лауреадуудай нэрэ, обогууд бэшээтэй.

— Болохоёо байгаа искусствын һайндэр совет арадуудай интернациональна холбоо найрамдалай, хани барисаанай ленинскэ суртал бодолоор нэбтэрхэ байна, —гэжэ «Союзконцертын» директор Н. Коннова ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.—Тиимэһээ бусад бүхы 14 республикын искусствын түлөөлэгшэд союзна республика бүхэндэ айлшалха. Россин Федерацида энэ һайндэр эгээн лэ үргэнөөр үнгэргэгдэхэ юм. Эндэ уран бэлигтэнэй харалга байгша оной июлиин 1-дэ эхилээд, декабриин 31-дэ дүүрэхэ.

Арадай жара гаран ансамбль, хоор, симфонито оркестрнууд Совет Россин хото городуудта, промышленна түбүүдтэ, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта, колхоз, совхозуудай ажалшадта айлшалжа, уран бэлигээ харуулха, концертынгээ шэнэ программануудтай хараагшадые танилсуулха юм. Тусхай темэтэй уулзалганууд, интернациональна хани барисаанай концертнууд Москвада үнгэргэгдэхэ. «Москвагай хүгжэмтэ зун» гэһэн фестиваль эндэ болохо.

Үргэн дэлюун, баян дэлгэр Эхэ орон соогуурнай энэ һайндэр һүр жабхалантайгаар, согтой хухюунээр үнгэрхэ. СССР-эй арадуудай хатар пааданай академическэ ансамбльтай, «Березка» гэжэ хатарай ансамбльтай, Украинын, Белоруссиин, Грузиин, Латвиин, Туркмениин, Узбекистанай, Молдавиин хатарай ансамбльнуудтай, Таджикистанай ба Эстониин хүгжэмтэ коллективүүдтэй, Литвагай, Казахстанай, Азербайджанай, Армениин, Киргизэй дуу, хатарай ансамбльнуудтай, ород арадай Пятницкиин нэрэмжэтэ хоортой, СССР-эй академическэ ород хоортой, суудa гараһан бусад коллективүүдтэй хүн зон уулзажа, артистнуудай уран бэлигөөрнь урмашан баясаха байха.

СССР-эй арадай артистнууд Д. Ойстрах, Л. Коган, Э. Гилельс, И. Архипова, Б. Руденко, Г. Гаспарян, И. Петров, Б. Штоколов, Д. Гнатюк, Ю. Гуляев, Б. Тулегенова болон Е. Серкебаевай творческо тоосоонууд болохо. Эдэнэр Дунда-Азиин, Сибириин, Ураалай, Украинын, Казахстанай, Алас-Дурна зүгэй хото городуудаар, хүдөө нютагуудаар гастрольдо ябаха.

Һайндэр «Ородой үбэл» гэһэн фестиваляар Москвада дүүрэхэ.

(ТАСС).

АВИАЦИИН ХҮСӨӨР...

СССР-эй 50 жэлэй ойн угтамжада зорюулагдаһан хүдэлмэри Улаан-Үдын авиапредприятида үргэнөөр ябуулагдана. Ажалайнгаа түрүүшын амжалтануудые тэдэнэр хабарай һайндэр—Майн 1-дэ бэлэглээ.

Байгша оной 1-дэхи кварталай түсэб бүхы талаараа дүүргэгдээ. Нисэлгын түсэб 31 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэжэ, 209 мянган түхэриг олзо доход ороһон байна. Тиин граждан авиациин Зүүн-Сибириин управлениин предприятинуудай дунда Улаан-Үдын предприяти 2-дохи һуури эзэлбэ.

Хабар, зунай үедэ республикымнай колхоз, совхозуудай поли дээрэ үнгэргэгдэдэг хүдэлмэринүүд авиаторнуудыемнай мүнөө хүлеэнэ. Хэрбээ үнгэрһэн жэл тэдэнэр 185 мянган гектар газар дээрэ химическэ элдүүрилтэ хэһэн һаа, байгша ондо тэрэнээ 220 мянган гектарта хүргэхөөр хараалаа.

Улаан-Үдын авиапредприятиин «АН-2» самолёдой долоон экипаж үшөө март һара соо Амарай областиин полинууд дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ хаяжа эхилээ һэн. Энэ хүдэлмэриеэ авиаторнууднай «бага хими» гэжэ нэрлэнхэй. Харин түрэл республикымнай колхоз, совхозуудаар «ехэ хими» һаяын үдэрнүүдтэ эхилхэ. «Ехэ хими» үнгэргэхэеэ хорёод экипаж хүдөө нютагуудта гараа.

Н. ХРАПУНОВ.

КАРЛ МАРКС, ФРИДРИХ ЭНГЕЛЬСЫН МУЗЕЙН 10 ЖЭЛЭ

Москвада Фридрих Энгельс Карл Марксын музейн нээгдэһээр арбан жэлэй гүйсэбэ.

Музейдэ К. Маркс, Ф. Энгельсын гар бэшэгүүд, зохёолнууд болон хэблэн гарһан номууд бии. Гадна тэдэнэрэй революционно ажаябуулга ба ажабайдал тухай олон материал суглуулагданхай. Хорёод онуудаар В. И. Ленинэй үүсхэлээр олон материалнуудынь суглуулагдаһан байгаа. Эндэхи олон экспонадуудынь тон шухала шухаг материалнууд — К. Маркс, Ф. Энгельсын түрэлхидһөө абтаһан, мүн баһа гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай үгэһэн бэлэгүүд юм.

Музейн нээгдэһэн сагһаа хойшо эндэ миллион шахуу хүнүүд орожо гараа. Залнууд соо москвагайхидыешье, манай ороной бусад городууд болон республикануудай эрхэтэдыешье, хари гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшадыешье, хари гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай түлөөлэгшэдыешье хаража болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Марксизм-ленинизмын үзэл сурталай илан мандалга» гэһэн залай соо.

ТАСС-ай фотохроника.

ЭКОНОМИКО ШУДАЛХА ЛЕКТОРИ

ПРОДУКЦИИН ШАНАР ҺАЙЖАРУУЛХЫ ҮЙЛЭДБЭРИИН КУЛЬТУРА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛ

Юһэдэхи табан жэлэй туршада ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин үмэнэ табигдаһан зорилгонууд партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор онсолон тэмдэглэгдэнхэй. «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд» дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Мебель бүтээдэг промышленностиин предприятинуудые нэн түрүүн ороной зүүн зүгэй нютагуудта хүгжөөхэ, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые һэлбэн шэнэлһэнэй ашаар тэндэ мебель ехээр гаргадаг болохо. Мебель үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ шэнэ технологическа гуримуудые, ашаг үрэ ехэтэй материалнуудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ. Табан жэлэй турша соо мебель бүтээлгые 1,6 дахин ехэдхэхэ.

Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин предприятинуудта ажалай бүтээсые тухайлхада 35 процентээр, целлюлозно-саарһанай промышленнотиин предприятинуудта 45 процентээр дээшэлүүлхэ».

Мебель бүтээхэ, модо болбосоруулха Буряадай комбинадай коллектив партиин хараалһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ асуудалнуудта эндэ илангаяа ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Эдэ асуудалнууд комбинадай дирекциин, партийна комитедэй заседанинуудта, цехүүд болон мастерска участогуудай үйлэдбэриин суглаануудта нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө үнэтэ дурадхалнууд оруулагдаа.

Тэдэ дурадхалнуудые бэелүүлхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, хүсэндөө орожо эхилээ.

Манай комбинадай бүхы коллектив юһэдэхи табан жэлэй туршада продукциин шанар эрид һайжаруулха зорилго урдаа табяад, тэрээнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Жэшээнь, комбинадай мебельнэ фабрикада бүтээн гаргагдадаг стулнуудай зарим хубинь нэгэ үе гологдодог боложо, наймаанда гаргагдахаа болиһон юм. Тэрээнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, шүрэб гайкануудынь хэмжүүрээрээ таарахагүй, стандартна бэшэ байгаа. Дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхахын тула дары хэмжээн абтажа, стулнуудай шанар һайжаруулагдаа һэн. Һүүлэй үедэ эндэ хоёр ондоо зүйлэй стулнууд бүтээгдэжэ эхилээ.

Мебелиин шанар һайжаруулха зорилгоор хэдэ хэдэн шэнэ арга хэрэглэгдэхэһээ гадна, бүтээсэ ехэтэй элдэб зүйлэй станогууд болон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно.

Хабтагайнуудта фанерэ няадаг «ПЛФМ-1» маркын оньһон түхеэрэлгэ тодхогдожо, продукциин шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлһэн байна. Дурсагдаһан оньһон түхеэрэлгын тодхогдоһоной һүүлээр хабтагайнуудта фанерэ няалгын шанар үндэһөөрөө һайжарһан, ажалай бүтээсэ дээшэлһэн байха юм. Тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй ажаллахада хүнгэн, зохид болохоһоо гадна, ехэ хэмжээнэй мүнгэ зөөри алмагдадаг болоо. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй туршада шэнэ түхеэрэлгын хүдэлһэнэй ашаар хамта дээрээ 5.600 гаран түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаа.

Модоной зомгооһоор хэгдэһэн хабтагайнууд мебель бүтээн гаргалгада хэрэглэгдэдэг боложо, жэлэй туршада хамта дээрээ 36 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмаха юм. Иимэ хабтагайнуудые мебель бүтээлгэдэ ехээр хэрэглэхэдэ, үнэтэй модон алмагдана, продукциин шанар һайжарна.

Хэрбээ урдань корпусной мебель шара үнгэтэй нитролагаар шэрдэгдэдэг байгаа һаа, харин мүнөө хүрин хара ялагар үнгэтэй полиэфирнэ лак хэрэглэгдэдэг болоо. Тиигэжэ мебелиин шанар һайжархаһаа гадна, горитой мүнгэ зөөри алмаха, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ арга олгоо. Полиэфирнэ лагаар шэрдэгдэһэн мебель үргэлжэ дээрээ гаража эхилхэдээ, жэл соо 10 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаха гэжэ тухайлагдана.

Мебельнэ фабрикын 2-дохи цехые шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Эндэ нэмэжэ тодхогдоһон «Вайма» гэжэ түхеэрэлгэ, лак сэсэргэн адхадаг машина, мүлилгын станогууд продукциин шанар һайжаруулгада, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ.

Продукциин шанар һайжаруулха талаар комбинадай мебельнэ фабрикада бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулганууд аша үрэеэ харюулжа эхилээ. Жэшээнь, 1970 ондо 22.686 түхэригтэ гололгын акт ороһон һаа, 1971 ондо 5779 түхэриг хүрэтэрөө бага болоһон байна. Мүнөө үедэ зөөлэн мебелиин 98,2 процентнь шанар һайнтайгаар тушаагдадаг болоо.

Мебелиин шанар һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд саашадаашье бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлхэ юм.

Комбинадай коллектив мебель бүтээн гаргалгые һайжаруулха зуураа, шанар һайнтай хюрөөдэмэл модо ехээр гаргадаг болохо, материал алмаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэнэ. Наймаанда гараха модоной шанар саашадаа улам һайжаруулагдажа, 100 процентдэ хүргэгдэхөөр хараалагдана.

Модо хюрөөдэдэг цехэйхид ойһоо асарагдаһан модоной үзүүр тайража, һайн, муу тээшэнь илгаха хүдэлмэри оньһожоруулжа үргэлжэлһөөр. Энээнэй ашаар ажалайнь бүтээсэ нилээд дээшэлһэн, жэл соо хамта дээрээ 94 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаһан байна.

Продукциин шанар һайжаруулха хүдэлмэри комбинадтамнай саашадаашье хэгдэжэ үргэлжэлхэ юм.

Гэхэтэй хамта үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ажалладаг газартаа таатай зохид эрхэ байдал хангаха зорилгоор һүүлэй үедэ комбинадта эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Дурсагдаһан хүдэлмэриин бэелүүлэгдэжэ эхилхэдэ предприятидамнай саг үргэлжын комисси бии болгогдоһон байгаа.

Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ бүхэсоюзна харалга 1970 оной туршада үнгэргэгдэжэ, тэрэнэй дүнгөөр манай комбинадта үйлэдбэриин дээдэ культуратай предприяти гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ үнгэрэгшэ жэлэй апрельдэ олгогдоһон юм.

Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ хүдэлмэриин комбинадта хэгдэжэ эхидһэн сагһаа хойшо хамта дээрээ гуша гаран шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо гэхэ гү, али хуушануудынь шэнэлэгдэһэн байна. Эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэнэй, шэнэ техникэ хэрэглэгдэһэнэй ашаар предприятида хамта дээрээ 190 гаран мянган түхэригэй ашаг олзо оруулагдаһан байна.

Үнгэрэгшэ 1971 оной туршада урлан нарижуулгын 67 дурадхал оруулагдажа, 146 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаа.

Хайрсагуудые бүтээдэг цехэй технологи 1971 ондо СССР-эй Арадай ажахын туйлалта харуулһан выставкэдэ табигдажа, дипломоор шагнагдаа. Манай комбинат СССР-эй ВДНХ-да 1971 ондо хабаадагша гэжэ баталагдаһан байна.

Хүдэлмэришэдэй ажалладаг газар, байра байдалыень һайжаруулха зорилгоор комбинадай модо болбосоруулдаг, механическа цехүүдтэ, автогаражда бэеэ угаадаг душ, хубсаһа хадагалха газар түхеэрэгдээ. Эхэнэрнүүдэй здравпункт, хүнэй эдеэлхэ буфет, техническэ кабинет, гэнэ усалһаа бэеэ һэргылхэ таһалга гэхэ мэтэ түхеэрэгдэһэн байна.

Модо хюрөөдэдэг
байра баригдажа,
100 хүнэй багтаха
хоол бариха таһа
лэй, эхэнэрнүүдэй
амарха таһалганууд
хэй. Цехүүд соохи
байлгаха зорилгоор
рэлгэнүүд хэгдэжэ
80 хүнэй багтаха
капитальнаар заһагда
хүнэй байха хамтын
баригдажа, тэрэнь
эрилтын ёһоор түхеэрэ

Хүдэлмэришэдэй с
таа бэедээ аша туһата
ха асуудалда ехэ ан
дуулагдана. Пионер
харша соо үбэлэй
бааза түхеэрэгдээ. 80
таха тэрэ баазада
мнай хүдэлмэришэд а
хэндэ ошодог юм.

Комбинадай бүхы ц
газарһаа дулаасуула
хангагдадаг болоһон
на хүнүүдэй амарха
мүн предприятиин хар
үдэрэй гэрэлтэй лаа
хотдоо. Үйлэдбэриин
дай хажуугаархи хар
фальтаар хушагдаһан,
мододоор шэмэглэгд
Гадна 3 сквер бии бол
дэб модод һуулгагдан
тэндэ янза бүриин с
жа, хүнэй нюдэ баяс

Үйлэдбэриин культ
лүүлхэ зорилгоор ко
лүүлэгдэжэ байһан бү
ябуулганууд хүнүүдэй
улам бадараана, эдэб
ень дээшэлүүлнэ.

Юһэдэхи табан жэл
рүүшын жэлэй дааба
приятиимнай бүхы ко
жалтатайгаар бэелүү
Продукци бүтээн га
маалха үнгэрэгшэ
103,8 процент дүүр
табан жэлэй хоёрдо
бинадай коллектив
шатай һайнаар ажал
хи кварталаймнай түс
рээ дүүргэгдээ.

Мебель бүтээн
болбосоруулха ажал
предприятиимнай ко
тиин XXIV съездын
нүүдые дүүргэхын т
зуураа, арга боломж
рүүлжэ, дутуу дунд
хана.

Үйлэдбэрээ ашаг
хо гэһэн партиин
гэхэ талаар юһэдэхи
туршада предприяти
ехэ юумэн хэгдэхээр
на.

Ц. ЦЫБИ
мебель бүтээдэг, м
соруулдаг Буряада
дай директор

Украинска ССР-эй «50 лет Октября», Молдавска ССР-эй «50 лет Октября» колхозой ажалшад долоон жэл соо хоорондоо мүрысэдэг юм. Тэдэнэй дунда хани нүхэдэй харилсаа холбоон бэхижэнэ.

Эртын яровой культурануудые тарилга — хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй түрүүшын шата дүүрэбэ. Һаяхан Котовско районой «50 лет Октября» колхозойхид Молдавиин ажалай ветеранууд, үйлэдбэриин түрүүшүүлые айлшан болгон угтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: украинын колхозой түрүү һаалишан, райсоведэй депутат Валентина Николаевна Мазур Рыбницкэ районой «50 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ, Молдавска ССР-эй Верховно Соведэй депутат Социалис Ажалай Герой Ефим Карпович Чеботарьта хилээмэ-дабһа барюулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

Синегоридо автопоезд ерэбэ

МАГАДАН. (ТАСС-ай корр. Е. Денисов). Колымагай гидроэлектростанци баригшадай байдаг Синегори тосхондо хүндэ ашаатай түрүүшын автопоезд ерэбэ. Тиимэ хоёр поездоор табиi гаран тонно болохо трансформатор,бусад ашаан асарагдаа.

Дүрбэ суудхэ үлүүтэй саг соо энэ ашаае шэрэжэ асараа. Станци баригшадай түбэй бааза болохо Уптар тосхонһоо Синегори хүрэтэр 450 километр зам гаталагдаа.

Колымагай ГЭС-эй хаалтада мянгаад тонно ашаан асарагдаха. Хүндэ ашаа зөөхэ энэ поезд туршалгата рейс хэбэ. Туршалгань урагшатай байгаа.

Шэнэ нефтепровод

УХТА. (Коми АССР) Мичаюска, Зүүн ба Хойто Савиноборско һудалнуудһаа нефть дамжуулха нефтепроводой (булад һудалай) түрүүшын километр сорго Печорын тайгада табигдаа. Мүн эндэ Усинска баян уута шэнжэлэгдэн бэлдэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй барилгын дүүрэхэдэ, Хойто зүгэй нефтиин урасхал жэл... лион тонноор ехэ бол...

Нефть хадаг... томо резер...

САРАТОВ. Түмэр ... составта тээхэр неф... резервуар металло... заводто хабсаргагда... Тэрэнэй үндэрынь—... хар гэрэй шэнээн, ... 45 метр. Тус завод ... хахад жэл соо иим... вуар бэлэн болгохо ...

СОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ ИЛАЛТА

А. ГРЕЧКО,
Советскэ Союзай Миршал, СССР-эй оборонын министр

Империализмын хорото муухай хойшолон нүхэсэл — фашизмые дараhан дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй түүхэтэ илалтань социалис Эсэгэ ороноо хамгаалха тухай Ленинэй hургаалай бодото дээрэ бэелhэнэй, сэрэгэй байгуулалта тухай ленинскэ политикын илан мандаhанай үрэ дүн болоно. Социализм байгуулха ленинскэ түсэбэй бэелүүлэгдэhэнэй, ороноо индустриализацилгын, хамтын ажал эмхидхэhэнэй, соёлой хубисхал хэhэнэй ашаар совет арад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда гайхамшаг илалта туйлаа. Дайнай үедэ ээрэхэг түримхэйшүүлтэй тэмсэхэдэнь Ленинэй суртал бодол манай арадай хүсэтэ зэбсэг болоhон, фронт дээрэ, тылдэ совет хүнүүдые шэн габьяата баатаршалгада уряалдаг байhан юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн түхэл шэнжээрээ, үрэ хойшолонгуудаараа хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи бүхы дайнуудай дунда онсо hуури эзэлнэ. Энэ хадаа ниитын хоёр ондоо байгуулалтын хоорондо болоhон, урда тээнь үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хэмжээтэй тулалдаан байгаа: дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис орон уласхоорондын империализмын гол ехэ хүсэнтэй — фашис Германитай, тэрэнэй союзнигуудтай тэмсээ бшуу. Энэ дайнда Советскэ Союзай туйлаhан илалта бүхы дэлхэйн түүхэтэ ехэ удха шанартай. Бүхы хүн түрэлтэнэй ажабайдалда асари ехэ, үндэhэн хубилалтануудые үүсхээд, дэлхэйн хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлээ.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэние үгы хэхэ, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе дараха, социализмын илалта түгэс дабшалтые зогсоохо hанаатай уласхоорондын империализмын hэдэлгые совет арад, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд баатар габьяата тэмсэлээрээ буруу hүргэhэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай туйлаhан илалта дэлхэйн революционно хүгжэлтые шэнэ шатада дэбжээгээ. Европын арадуудые гитлеровскэ хархис шунахай эзэмдэлгэhээ аршалан зайлуулхаhаа гадна, оронууд доторхи дарлагшад, мүлжэгшэдэй хашалта харшалалгаhаа сүлөөрхэ арга олгоо hэн. Европын, Азиин хэдэн оронуудта социалис революци болоод, тэндэ социализм тогтоогдожо захалhан байгаа. Дэлхэйн социалис байгуулалта мүндэлэн, империализмда эсэргүү революционно тэмсэлэй түшэг тулгууринь болоhон юм.

Уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн шэнэ, дээдэ шатадаа гараба. Дарлагдажа байгаа арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн улам хүсэтэйгөөр хүгжэжэ, тэрэнэй эршэ хүсэнэй бадарhан дээрэhээнь империализмын гутамшаг муухай колониальна байгуулалта hандаран hалаа.

Фашис Германиие Советскэ Союз илаха ёhоороол илаа. Совет гүрэнэй hүртэ хүсэн социалис ниитын, гүрэнэй байгуулалтаhаа эшэ үндэhэтэй бшуу. Энэмнай экономическа, политическэ, үзэл сурталай, сэрэгэй талаараа капиталис байгуулалтаhаа тон булюу юм. Социализм бүхы совет обществын нэгэдэлые эбдэршэгүй бата болгоо, экономико, сэрэгэй эрдэм наука ехээр хүгжөөгөө, гайхамшаг-эрэлхэг зоригтой сэрэгшэдые, сэрэгэй начальнигуудые хүмүүжүүлээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн бүгэдэ арадай дайн байhан юм. Совет хүнүүд ээм ээмээ ниилүүлэн ябажа, арьяатан фашистнуудтай тэмсээ бэлэй. Олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн совет арад фронт дээрэ, тылдэ, мүн дайсанай саг зуура эзэлhэн газартаашье жэшээлэшэгүй баатаршалга, эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаhан байгаа. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци шэн габьяатайгаар ажаллаа hэн. Эхэнэрнүүд, үхибүүд дайнда мордоhон эсэгэнэрэйнгээ, нүхэдэйнгөө, аханарайнгаа орондо хүдэлдэг байhан. Эхэ оронойнгоо илалта туйлахын тула совет хүнүүд хүсэ шадалаа, зөөри хогшолоо гамнаагүй. Энэнь арадай эрхэтэн ёhоной, патриотическа, ажалай баатаршалга болоhон юм.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд — совет арадай гол хубинь — асари ехэ дайшалхы баатаршалга гаргаа. Эдэнэр Эхэ оронойнгоо үмэнэхи уялгаяа, бүхы дэлхэйн ажалшадай үмэнэхи интернациональна уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэээ.

Социалис гүрэнэй сэрэгэй эмхидхэл байгууламжын булюу hайн байhые дайн харуулаа hэн. Буржуазна армиинуудай нэгэнэйшье тэсэжэ шадаагүй армиие — капиталис дэлхэйн тэрэ үеын эгээн хүсэтэй армиие Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд hамна бута сохиhон байна. Совет сэрэгүүд гансашье дайшалхы габьяагаараа бэшэ, мүн зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ, дайшалхы онол шадабаряараа дайсанhаа булюу байгаа бшуу. Совет сэрэгэй искусство капиталис гүрэнүүдэй армиинуудай сэрэгэй искусстваhаа булюу hайн байhанаа харуулжа, ехээр хүгжөөд, үндэр дээдэ хэмжээндэ гаранхай.

Дайнай хэсүү шэрүүн жэлнүүдтэ тэмсэн бодоhон арадые коммунистнуудай парти ударидаhан байха юм. Тэрэнэй асари ехэ ажал ябуулгань совет арадай хүсэ шадалай эшэ үндэhэн боложо, түгэс илалта шэрээгээ. Хорото дайсаниие бута сохихын тулаороной ба арадай материальна, сэдьхэл бодолой хүсэнүүдые парти хүсэд дүүрэнээр, шадамар бэрхээр ашаглажа шадаhан байна.

Социализмые унагаахаар хүсэн дэлхэй дээрэ үгы гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үрэ дүнгүүд эли тодоор харуулаа. Марксизм-ленинизмын сурталда, социалис Эхэ орондоо үнэн, ленинскэ партияа тойрон нягтаар жагсаhан арадые үбдэг дээрэнь hүхэрүүлжэ хэншье шадахагүйл.

Эдэ дүнгүүд империалис ээрэхэг түримхэйшүүлдэ шанга hануулга, түүхын шэрүүн hургаал болоно.

(АПН).

АЙШАЛХЫ ЗАМААР

1942 оной намарай байлдаанууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай түүхэдэ манай сэрэгшэдэй илалтын шата эхилhэн гэгдэдэг. Тэдэ тулалдаануудта Буряад нютагай олон хүбүүд, бүхы совет сэрэгшэдтэл адли, баатар габьяа харуулан тэмсэhэн байха. 16-дахи гвардейскэ бригадын хоёрдохи батарейн хүндэ минээр мэргэн буудагша гвардиин-красноармеец Аюша Дулмаевич Дулмаев тэрэ үе саг тухай дурсахадаа:

— Бидэ сэрэгшэд бултадаа өлдэб хизаарай олон ондоо яhатан байгаашье hаа, эхэ Совет оронойнгоо нангин тугай мүнхэ бадархын түлөө нэгэ хүн мэтээр тэмсээ hэмди. Би «ВМ-31» гэжэ хүндэ миномёдой мэргэн буудагша байгааб. Тэрэниие «Андрюша» гэжэ нэрлэдэг hэмди. Халуун хүйтэн, хура бороо, үдэр hүнишье илгаагүй буутала нүхэсэгдэhэн байна. Дайсадые баруун тээшэнь намнажа эхилхэдэмнэй үбгэд хүгшэдые, үхибүүдые тэдэ тамалhан зобооhон, гэр байрагүй болгоhон, Германи рүүгаа туудаг байгаа. Тэдэнhээ тэрьедэжэ шадагшадынь партизанска бүлэгүүдтэ орожо, бидэ сэрэгшэдтэ туhалдаг бэлэй... — гэжэ нэгэтэ намдаа хөөрөө hэн.

Нүхэр Дулмаев дайнай урда тээ Шэтын областьди Хёлго нютагай Глинкэ тосхондо ажаhуудаг байгаа. Нютагтаа дайнай урда тээ түмэр харгыда ажаллаhан юм. Теэд хүдэлмэришэ хүдэр гартаа буу бариха баатай болоhон байна.

1942—1943 онуудай байлдаануудта хабаадалсажа, Харьков, Киев, Курск, Орёл, Тула городуудта шэбээлhэн дайсадые «Андрюшаараа» хобхо сохилсоhон түүхэтэй. Нүхэд гвардейцүүдтэсэ Аюша Дулмаевич уужам дэлгэр Украиныг, баян хонгор Белоруссиин, Польшын, Германиин газар дээгүүр дайлалдажа гараhан байна. Иигэжэ Берлиние абалсатараа ошоhон нүхэр Дулмаевай зам хадаа хатуу шанга дайн байлдаан, хүреэлэлгэ, хооhодолго, даараха, хүрэхэ болоод бусад олон тоото хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые дабаhаар үнгэрhэн юм. Коль-берг город шадархи районие, Балтиин далай орохо замые, Вислэ мүрэнэй баруун ба зүүн эрье шадархи немецүүдэй бүхэлэлгэнүүдые дабалгань илангаяа хүндэ байhан. Тэдэ үдэрнүүд тухайгаа хөөрэхэдэнь зүрхэ үбдэхөөр байдаг.

— Олон тоото дайшалхы нүхэдөө алдаа hэм. Тэдэнэйнгээ түлөө мүнөөшье хороо бусалдагби. Дайн гээшэ үхэлгүйгөөр болодоггүй. Тиимэhээ тэрэнэй дахин болохогүйн түлөө гүрэнөө хүсэтэй болгохо гэжэ хубитаяа үшөөл оруулха hанаатайб, — гэжэ Аюша Дулмаевич хөөрөө hэн.

Хэсүү шанга дайнhаа амиды мэндэ бусаhан буряад хүбүүнэй иигэжэ хөөрэн hуухада омогорхохоор байдаг.

Мүнөө Аюша Дулмаевич жара гаратараа нютагтаа ажаллаад, пенсидэ гараашье hаа, олоной дунда ажаллажа ябаhан зандаа.

П. СОДБОЕВ.

ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ ХАМГААЛАГША

...ин Эрдынеевич Цыдендор... ...рбан долоотойхон хүбүүн ...а, Агын аймагай Ара... ...тосхоной эхин hургуу... багшаар хүдэлhэн байна. ...ондо Казаниин медицинскэ ...дта орожо hураhан. Удан... 1939 ондо тэрэниие Куйбы... ...сэрэгэй-медицинскэ ака... ...эльгээгээ hэн. 1941 ондо ...hургуулияа дүүргэхэтэйнь ...сэрэгэй госпитальдо вра... ...тэрэниие томилоо бэлэй.

...най хүшэр хүндэ жэлнүүд... ...лдан Эрдынеевич ябаган ...й 19-дэхи батальоной аха... ...врачаар хүдэлhэн, Сталин... ...шадар болоhон байлдаануудт... ...хабаадалсаhан байха юм. ...зоригто сэрэгшэдтэеэ ...тэрэ энэ түүхэ-домогто го... ...фашис дээрмэшэдhээ сү... ...hүүлээрнь Курск шадар ...хатуу байлдаанай дүлэн ...гараhан, Днепр мүрэниие ...гада хабаадалсаhан байна. ...дицинскэ албанай майор ...доржиев фашис булимтараг... ...уурхай Берлин хотые доб... ...абалсаха золдо хүртэhэн ...юм.

...Эрдынеевич аха дүү ...ювакиин ниислэл хото ...Илалтын үдэрые угтаа hэн. Энэ үедэ Украинска нэгэдэхи фронтын олон тоото танкнууд эртэ урда сагай городые хархис дайсадай бузар hабарhаа сүлөөлхөөр яаралтай түргэн тиишэ эльгээгдэhэн байгаа.

Врач Г. Э. Цыдендоржиев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр жэлнүүдые hомо, снарядай эшхэрээн соогуур дабажа гараа. Хүндөөр шархатаhан солдадуудта хооhон таладашье операци хэхэ ушартай болодог hэн. Иигэжэ энэ врач хэды олон хүнүүдэй ами наhа абараа гээшэб! Тооложо барахагүйш. Тэрэнэй энгэртэхи орден, медальнууд лэ энээниие гэршэлжэ үгэнэ.

Дайшалхы шэн габьяагайнгаа түлөө Галдан Эрдынеевич Улаан Одоной хоёр орденоор, найман медаляар шагнагдаhан байна. Совет Армиhаа бусажа ерэhэн сагhаа хойшо медицинскэ албанай майор Г. Э. Цыдендоржиев хүнэй элүүр энхые сахин хамгаалха мэргэжэлээрээ ажаллана. Мүнөө Улаан-Үдэ хотын физико-терапевтическэ поликлиникын врачаар хүдэлнэ.

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: медицинскэ албанай майор Г. Э. Цыдендоржиев.

Авторай фото.

ҮНДЭР НАҺАТАЙ БОЛОБОШЬЕ

Даша-Самбу Цыдыпович Тубчинов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай шэрүүн жэлнүүдэй үедэ бултанда адли гартаа буу барижа, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе хамгаалалсаhан юм. Немец булимтарагшадhаа Украинын, Белоруссиин газар дайдые сүлөөлэлсөөд, Зүүн Прусси хүрэтэр фашистнарые намналсаhан байна. Дайнай үедэ эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэhэнэйнгээ түлөө дайшалхы орден, медальнуудаар шагнагданхай.

Дайсанаа даража, түрэл нютагаа бусажа ерэhэнэйнгээ hүүлээр мал ажал дээрэ удаан саг соо оролдосотой hайнаар хүдэлөө. Хоёр жэлэй саада тээ Даша-Самбу Цыдыповичые Сэлэнгын совхозой ажалшад амаралтада үдэшэhэн байгаа. Бүхы наhараа ажал хэжэ ябаhан хүн хадаа пенсидэ гарабашье, миин hуужа шадаагүй.

Нэгэтэ совхозойнгоо контородо ерэжэ: «Ажалгүй байхань хүндэшэг хэбэртэй. Үшөө хүдэлжэ шадахал хаб. Хонидой отарада хүдэлхыем эльгээгыт» гэжэ директортэ хандаhан юм. Тэрэ дурадхалыень совхозой хүтэлбэрилэгшэд ехэтэ hайшаажа, 70 хуса харууhалхыень даалгаhан байгаа. Тэдэнээ өөрынгөө нүхэр Чимит Лундуковнатай (баhа пенсидэ гаранхай) харууhална.

Тубчиновтанай ажал хэрэг урагшатай hайн ябажа байна. Харууhалдаг хусануудынь мүнөө хүсэ шадалаар hайнууд, үнгэрэгшэ жэлдэ хуса бүриhөө 11,3 килограмм ноохо хайшалха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 14,2 килограммда хүргэhэн байна. Байгша ондо нёдондонойхиhоо бага бэшэ ноохо хайшалхаар зоригжонхой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэhэн сэрэгшэ Д-С. Тубчинов үндэр наhатай боложо, амаралтада гарабашье, үшөө хүдэлhөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д-С. Тубчинов.

А. ШУЛУНОВОЙ фототекст.

ГУРБАН ДАЙНДА ХАБААДАГША

Үнгэрэгшэ үбэл Улаан-Үдэ хотодо гушаад жэлэй уулзаагүй, Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда нэгэ дивизиин туг доро хамта ябаhан фронтынгоо нүхэр Дмитрий Георгиевич Горбуновтой уулзажа, тэбэрилдэн золгооб. Энэ марташагүй, хододоо хүнгэн хүхюун ябадаг нүхэрни мүнөө 75 наhан дээрэ hонор, хүнгэн, сарюун ябана. Дмитрий Георгиевич бүхы ширхэг наhаяа, Эхэ ороноо хамгаалха нангин хэрэгтэ зорюулhан гайхамшаг хүн юм. Гурбан хүндэ дайнда хабаадажа гараа бшуу.

Дмитрий Георгиевич 1897 ондо Кабанскын аймагай Творогово тосхондо түрөөд, 1916 ондо сэрэгэй албанда татагдажа, нэгэдэхи империалис дайнда мордожо, фронт дээрэ сэрэгэй санитараар алба хэжэ эхилhэн байгаа. 1920 ондо империалис дайнhаа хубисхалай мэдэрэлтэй нютагаа бусажа ерэхэдээ, тэмсэл дээрэ буужа, Кудариин партизануудай отрядта орожо, Байгал далайhаа Владивосток хүрэтэр сагаантаниие намналсаhан юм. Энэ дайшалхы замдаа Дээдэ-Үдэ, Шэтэ хотонуудые, Волочаевные сүлөөлэлсэhэн юм. Суута полководец Блюхерэй захиралта доро Хабаровск-Уссурийск шадар граждан дай дүүргэлсэhэн байна. Амгалан hуудалай ерэхэдэ нютагаа бусажа, хүдөө нютагуудаар аргашанаар хүдэлжэ, соёлой хубисхалай эдэбхитэнэй нэгэн ябаа.

Эхэ ороноо фашистнарhаа хамгаалха Агууехэ дайнай эхилхэдэ Дмитрий Георгиевич дахин сэрэгэй хубсаhа үмдэжэ, Эхэ ороноо хамгаалалсахаа жагсаа hэн. Дайнай түрүүшын жэлдэ манай Забайкалида байгуулагдаhан шэнэ дивизидэ уулзажа, нэгэ частьда хамта алба хэжэ эхилээд, нүхэсөө бэлэйбди. Хилээмээ хубааhан, хамта унтаhан, амаралсаhамнай тоогүй олон юм даа. Дайнай дүршэл ехэтэй, баян хөөрөөтэй Дмитрий Георгиевич аргашамнай хододоо хүхюун, наадатай зугаатай ябагша бэлэй. Сталинградhаа эхилээд, Берлин хүрэтэр дайнай замаар олон бэрхые дабалсан алхалhан, юумэ үзэhэн, халуун шулуу долёоhон эрэ юм.

Мүноо пенсидэ гаража, амаржа байбашье, hургуулинуудта ошожо, hурагшадай дунда ехэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг.

ЦОКТО НОМТОЕВ.

Үльдэргэ.

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

ДУРДАЛГА

...дайнай дүүрэhэнhээ хэды олон жэл үнгэрөө ...теэд ябаhан, сүлөөлhэн га... мартагдадаггүй. Смолен... ...ульска, Орловско ба Кур... ...ластьнуудые, Белоруссиин ...ын совет республика... Польшо ба Германи гээд олон оронуудые сүлөөлэл... 1945 оной апрелиин 26-... шадар хүрэжэ ерэhэнээ ...гүйб. Тэндэhээ фашист... ниислэлэй үндэр үндэр ха... байшангууд хара утаан... түүр түүр харагдажа бай...

...командирай политиче... ...ар орлогшо подполковник ...Андреевич Плужников ...ндажа: «Зай, залуу ми... ...логшо, полкын комсорг. Германиин, хорото муухай ...эшээн энэ урдамнай ...hүүлшымнай добтолго... Манай илалтын манда... ...үүд ерээ! гэhэн темэдэ ...үлгын хөөрэлдөө болон ...үүдые полкынгоо батарейнүүдээр, бүхы эскадронуудаар ябажа хэхэ хэрэгтэй!» — гэhэн захиралта намда үгэбэ. Манай 35-дахи гвардейскэ полкын позициин урда тээ Шпрей-канал, тэрэнэй саада эрьеhээ элдэб томо, бага буунуудай hомон ман тээшэ улаан гал адхажа байгаа hэн.

Полкынгоо гурбадахи суута эскадрондо ерэхэдэм тэрэнэй эрэлхэг командир капитан Лопсон Санжеевич Ивахинов ехэ баяртай, намайгаа ехэ хүлеэhэн шэнги байба. «Зай нүхэрни, Улзы-Жаргал, hуу, эдеэлэ», — гэбэ. Эдеэнь хадаа шараhан хартаабха, американ колбаса. Саашань хөөрэхэдөө: «Манай эскадрондо ехэ хүндэтэйшье, ехэ бэрхэшээлтэйшье зорилго табигдаба. Энэ Шпрей-каналые үүрэй боро харааанда, үнэгэнэй харанхыда эскадроноороо добтолжо гаталаад, саада бэедэнь плацдарм тогтоохо. Тиигэжэ шадаал hаа, Рейхстагые абалгын харгы гаргалсаhан тоотой болохобди. Гитлерэй бахалзуурые бажуугаал hаа, гоёл байгаа даа, теэд манhаа түрүүлхэ зон олон бэзэ даа», — гэжэ автомадаа шалган hуугаа hэн.

Уданшьегүй үглөөнэй үүрээр Ивахиновай, Назаровай эскадронууд канал гаталаа, плацдарм тогтоожо шадаа гэжэ штабай офицернүүдэй хөөрэлдэхые дуулаад: «Нүхэрни приказаа амжалтатай дүүргээ, амиды ха юмши даа», — гээд, досоогоо шэбшээ бэлэйб. Нүхэрэйнгөө баатаршалгые полкын политработнигуудта омогорхоходомни, тэдэ юундэшьеб иигэжэ хэлээ бэлэй: «Капитан Лопсон айхаа мэдэхэгүй офицер, харин дайгаа дүүргэжэ, дайсанаа даража, түрэл нютагаа бусахаа бү мартаг!» — гэжэ тэрээндэ хэлэхые гүйhан юм.

1945 оной апрелиин 30-да манай 2-дохи морин сэрэгэй корпусто шэнэ приказ үгтэбэ: «Мориной гүйдэлөөр бүхы зэр зэбсэгтэеэ Перлберг, Виттинберг, Гамбург хотонууд руу шэглэн добтолжо орохо!». Майн 8-да манай дивизи Виттенберг хотые добтолон абажа, Союзнигуудай солдадуудтай Эльбэ мүрэн дээрэ уулзаhан юмди. Виттенберг хотын дэргэдэ нэгэ баян помещигэй саад соо Майн 9-нэй үглөөнэй 4 сагта томо гэгшын модые түшөөд унтажа байхадамни, автомат буунуудай дуу шуун, нэерээн түерээн гэнтэ таршаганашоо бэлэй. Сошоhондоо хайшань буудаха гээшэбиб гэжэ нэгэ офицерhээ асууhамни: «Өөдэнь, өөдэнь бууда! — гэхэдэнь гайхаад: «Өөдэнь юундэ буудаха хүнбиб?» — гэхэдэмни: «Дайн дүүрээ! Бидэ илаабди! Илалта! Илалта!» — гэhэн абяанууд хаа хаагүй соностожо, зосоом наран гарабашье hаань, дайн дүүрээ гэжэ, юрэдөө үнэншөөгүй бэлэйб! Бүхэли гурбан час соо иигэжэ баярлаад, hүүлдэнь тэбэрилдэжэ, таалалдажа, сэлгеэ сагаан Түгнээ, түрэhэн тэнжээhэн Суулга нютагаа магтан дурдан дуулаа бэлэйб. Минии буряад хэлэн дээрэ дуулахадам, тойрожо хүхижэ байhан солдадуудта дуунайм удха шанарынь тон ойлгосотой байhан юм.

Майн 9-нэй үдэр гвардейскэ 2-дохи кавалерийскэ корпусой бүхы солдадууд, офицернүүд болон генералнууд мориндоо мордожо, Эльбэ мүрэнhөө тэдэнээ уhалхадамнай, энэ корпусой командир, Советскэ Союзай Герой генерал-лейтенант Крюков үгэ хэлэхэдээ: «Түрэл оронойнгоо ниислэл Москва хотые хамгаалгын байлдаанда шалгараа hэнта, тэрээнhээ нааша хэды олон томо томо хотонуудые абажа, тэдэнэй нэрэ түрэ зүүгээт, таанад энэ ехэ дайнда ами бэеэ хайрлангүй, Европын олон яhатанай эрхэ сүлөөгэй түлөө гайхамшагта баатаршалга харуулаат, зол жаргалаа эдлэхэ сагтнай ерээ. Мүнөө алар холо байгаа Дон мүрэнэй эрьеhээ hунажа ерэhэн дайн дажарые дабажа ерэhэн дайшалхы хани хүлэгүүдээ Эльбэ мүрэндэ умбуулагты, оймуулагты!» — гэhэн команда үгөө бэлэй.

У-Ж. ДОНДОКОВ,
морин сэрэгэй гвардейскэ 35-дахи полкын комсорг ябаhан, мүнөө Буряадай багшанарай институтдай кафедрые даагша.

1945 он. МАЙН 4.

НЭГЭ ФОТО буулгабаряар ехээр hонирходог байгааб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда гү, али Совет армида зорюулагдаhан выставкэнүүдтэ табан сэрэгшэдэй фото-зурагые хүнүүд обёорhон байжа болоо. Доронь иимэ бэшэлгэтэй: Буряад ороной сэрэгшэд Бранденбургын үүдэнэй хажууда. 1945 он.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй архив дотор ходо байдаг выставкэдэ энэ зурагые тон түрүүн хараа hэм. Юун зон юм ааб, амиды мэндэ гэр гэртээ бусаа юм аа гү, хэрбээ бусажа ерэhэн hаань, дайнhаа хойшонхи жэлнүүдтэ тэдэ сэрэгшэдэй хуби заяан ямар байгаа хаб гэhэн бодол толгой соом түрөө агша hэн.

Эдэ сэрэгшэдэй нэгэнтэйнь энэ хабар тушаан боложо уулзагдаа. Миhэд гэhэн нюдэтэй, хара үhэн соохоонь ганса нэгэн сагаан үhэн харбажа эхилhэн, үндэршэг аад, хүдэр бэетэй, хошон зугаатай, энеэдэ гарган хөөрэдэг хүн байба.

Костюмайнь энгэртэ орден, медальнуудай арбан хоёр колодко тоолоноб.

Дайнда ябаhан тухайдаа, дайн байлдаанай бэрхэшээлтэй замаар сугтаа ябаhан нүхэд тухайдаа (эхинhээ адаг хүрэтэрөө сугтаа дайнда ороhон сэрэгшэдэй таhарангүй ябаха гээшэ бэрхэтэйшэг хэрэг байгаа юм бэзэ), Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай hүүлээр ямар ажалда хүдэлhэн тухайдаа хөөрэжэ үгэхыень гуйhан байгааб. Хөөрэлдөөгөө эхилхэдээ:

— Дүрбэн буряад хүбүүд Берлиние абалсаhан юм лэ дээ, — гээд нам руу хаража миhэрээд, — газетын хүдэлмэрилэгшэдэй юумэ hуража hалахагүйдэнь иигэжэ харюусагшаб даа, — гэжэ хүхихэ юм. Энэ хүнэй хөөрөөнэй удха тон хуряантыгаар уншагшадай hонорто табиха хүсэлэн бии.

— 1942 ондо арбан найматайдаа армида мордооб. 1942 оной мартда Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудhаа, Буряадай АССР-hээ татаhан сэрэгшэдhээ 321-дэхи дивизи бүридөө hэн. Эндэ буряадууд олон hэмди. Тэрэ тоодо энэ зураг дээрэ байгша дүрбэн солдадууд ябалсаабди.

Богонихоноор хөөрэхэдэ, манай дайшалхы зам Сталинград—Одессэ—Тирасполь, тэндэhээ Белорусси—саашаа Берлин—нимэл даа. Генерал Чуйковой командалдаг 62-дохи армида оролсожо, Сталинград шадарай гайхамшаг тулалдаанда дайлалдагдаа. Һүүлдэ энэ армимнай Сталинградай наймадахи гвардиин арми болоо hэн. Энэ армиин дайшалхы замай тон дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэhэн хада би юу нэмэхэ бииб даа. Эндэ нэгэл уршагта ушарал тухай хэлэhүү.

ОРОДОЙ томо томо бүхы шахуу мүрэнүүд хойноhоо урагшаа урдадаг гээшэ ааб даа. Тиимэhээ тэдэнэй баруун эрье хуу эрид байдаг. Тэрэ тоодо Днепр мүрэнэй баруун эрье аргагүй эрид үндэр гэжэ зон мэдэнэ бэзэ. Энэ мүрэниие гаталха гээшын али тухай бэрхэшээлтэй байhыень хүн мэдэнэ ёhотой. Бидэнэр арба найман сэрэгшэд нэгэ онгосоор бомбонуудай тэhэрээн соо тамараад, булта бүтэн мэндэ нүгөө эрьедэнь гаража үрдеэд, газар эзэлээд, нүхэ малтажа ороод байтараа хяа бом бодуулаабди. Тэрэ гал дүлэнэй hүүлээр толгойнуудаа үндылгэхэдээ арбан табан сэрэгшэд байба ха. Хоёрынь hаланхай. Лодонов үгы. Зай, яахаб. Бэдэрхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ дошоо метр хахад нүхэн соо булуулшоод хэбтэhыемни нүхэдни тэрэ дороо малтажа абаhан юм. Тиигээгүй hаань, мүнөө Тантай хөөрэлдэжэ hуугагүй hэн ааб даа. Амиды мэндэ үлэхэ хүн иигээд лэ гаралсадаг байгаа.

Манай наймадахи гвардейскэ армиин Берлин тээшэ добтолhыень hанана бээзэт.

1945 оной апрелиин 30-да Берлин ороод, майн 4-дэ дүрбэн буряад хүбүүд дүрэеэ буулгуулhан байгаабди.

Зай, эдэмнай хэд гээшэб гэхэдэ, политотделдэ фотографоор ябаhан Семен Митыпович Дугаров, бэшэниинь солдадууд Базар Балданжапов, Бато Рабжаев, би, Шэтын областиин Бэрхын районой Викулов (мүнөө энэ хүн тухай мэдэнэгүйб) байна.

ДАЙНАЙ hүүлээр бидэнэр олон тээшээ тараа hаабзабди даа. Хэн, хаана хүдэлнэб гэхэдэ, Улаан-Үдэ городто гуталай баазын директорээр С. М. Дугаров хүдэлжэ байдаг. Нүгөөдүүлынь: Базар Балданжапов Борзын районой Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ахалагша хонишоноор ажаллана. Район дотороо түрүү солотой ябадаг, Хайшын Харуул гэжэ нютагта түбхинэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ hайнаар хүдэлhэнэйнгөө түлөө РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствын шанда хүртөө hэн. Үнэр баян байдалтай. Хүбүүниинь Борзын районой милицидэ хүдэлнэ, басаганиинь тэндээл медицинын училищида hурана. Москвич машинада hуунхай ахалагша хонишон гүйлгэжэ ябаха даа. Бато Рабжаевнай «Скотоимпортын» Ториин баазые даагшаар хүдэлнэ, мүн лэ магтаалтай hайнуудай тоодо ябадаг хүн.

Байд гээд эдээнтээ ошожо уулзадагби. Энэ хабаршье ошожо ерээ hэм. Һайса хөөрэлдөө, эльгэлээ зон аабзабди даа.

* * *

ЗУРАГ дээрэ байгааша дүрбэдэхи буряадынь Бато-Мунко Лодонов тухай хоёр үгөөр дурдая.

Дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр үшөө хоёр жэлдэ сэрэгэйнгээ алба үргэлжэлүүлhэн байгаа. Армиhаа табигдаhанай hүүлээр 10 жэлэй туршада «Улаан одон» колхозой партийна организациин секретаряар хүдэлөө. Мүнөө Агын Буряадай национальна округой Үртын сельсоведэй түрүүлэгшээр хүдэлнэ.

Гурбан жэл шахуу дайнда ябажа, баатар габьяа гаргаhанайнь гэршэ олон орден, медальнуудынь болоно. Алдар солын II, III шатын орденууд, Улаан Одоной орден, Сталинград, Варшава, Берлин городуудые абаhанай түлөө медальнууд болон бусад шагнал хайрануудэнэ сэрэгшын үбсүү шэмэнэ.

Дайнhаа асарhан фото-зураг болоод бэшэг тэмдэг мэтын юумэн үгы гү гэжэ hонирхоноб.

— Юу хээн байhан юм hэн лэ даа. Теэд манайхин олон аад (Батомунко Лодонов арбан аха дүүнэрэй нэгэн) хуу hалгаа хэбэртэй агшабди. Теэдшье хэн мэдэбэ даа, дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр иимэ олон жэлэй үнгэрhэн хойно зонууд иигэтэрээ hонирхохо юм гэжэ. Дайлалдажа ябахадаа, сэрэг дайнай хууляар лэ ябагдана ха юм даа. Мандаа, сэрэгшэдтээ хадаа дайлалдажа ябахадаа тон лэ юрын юумэ хэжэ ябанабди гэжэ бодоношь, — гэжэ энэ асуудалдам нүхэр Лодонов харюусаба. Эдэ гүн удхатай үгэнүүд дээрэнь нэмэхэ юумэн тон хомор. Орон нютагаа, Европын арад зониие сүлөөлэлсэжэ ябаhан сэрэгшын хэлэhэн үгэнүүд эдэл даа. Совет хүнэй, совет сэрэгшын шэнжэ түхэлые эдэ үгэнүүд эли тодоор гэршэлнэ бэшэ аал.

Д. ЖУГДУРОВА.

МҮНӨӨДЭР ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭР

Ц. ДОНДОГОИ

Баруун фронт нюусаар ошожо...

Баганууд ябаабди даа тиихэдэ.
Багануудшье бол, һанаандаа —
баатарнууд.
Баруун фронт нюусаар ошожо,
Баабай ахanарайнгаа үһөө
нэхэхээр
Бардам зоригтой ябадаг һэмди:
«Бала сохихобди фашис
долигые!»
Сэлмэг тэнгэритэй, хурса
наратай,
Сэгээн хуһата, сэсэг набшата,
Сэнгэлиг һайхан сүлөөтэ
орондомнай
Сэбдэг хүйтэн үхэлэй
амисхал
Сэсэргэн ерэһэн фашис
дайсадые
Сэдьхэлэй гүнһөө үзэн ядагша
һэмди.
Һанана гүш даа, багымни
нүхэр,
Һаруулхан үдэрые — Майн
юһые,
Һалхинда намилзаһан улаан
тугые,
Һаншагаа сайһан багшынгаа
үйлаһые,
Һахы-һалаг хүнүүдэй хүхиһые,
Һанан-һанан тэбэрилдэжэ
байһые?
Хубхиин алдаһан үлэншэг
шарайшни
Хурсаар гэрэлтэн байгаа
һэмнай.
Хурганай шэнээн хурһа
үгэхэдэнь,
Хухалжа жааханаар эдиһэн
бэеэрээ,
Хубаалдахаб эжытээ гээд
эбэртэлжэ,
Хулгайгаар нёлбоһоо аршаа
һэнши...
Багымни нүхэр, һахалаа
ургабашье, баабайгаа хүлеэһэн
зандааб гэнэш.
Баабайеш хүлеэһэн үлбэр
ажышни
Баруулжаа шэртэһээр мордоо
һэмнай.
«Баабайнгаа ерэхэдэ һурахаб»,
— гэжэ
Багадаа ходо хэлэдэг һэнши.
Эрхим хонишон гэлсүүлнэш
мүнөө.
Эрдэм шудалха аргагүй
байбашье,
Эсэгынгээ нэрые һайнаар
нэрлүүлнэш,
Эсэгэ болохо золдо
хүртөөлши.
Эдээхэн үринэрөө һайпаар
һургахые
Эсэгын сэдьхэлһээ оролдон
ябанаш...
Һанана гүш даа, багымни
нүхэр,
Һалаатай модоор һэлмэ
дархалаад,
Һарын сагаанаар «дайсадтаа»
маряажа,
Һахы-һалаг сабшажа
байдагаа?
Һалтааһан «дайсаднай» —
тэмээн халаахай
Һанги сохюулһанаа
гайхаһандал һууха.
Баганууд ябаалди даа
тиихэдэшни
Багануудшье бол, һанаандаа —
баатарнууд.
Баруун фронт нюусаар ошожо.
Баабай, аханарай үһөө
нэхэхээр
Бардам зоригтой ябадаг
һэмди.
Баабхай-«граната» суглуулдаг
һэмди!..

САНТЬЯГО

Аграрна реформо дүүргэгдээ

ТАСС

Аграрна реформын корпорациин шиидхэбэрээр, Чилиин Айсен гэжэ провинцида һүүлшын 53 ехэ латифунди тарияашадай мэдэлдэ үгтэжэ, тус провинцидахи аграрна реформо дүүргэгдээ.

Арадай нэгэдэлэй правительство засаг түрэеэ абаһан түрүүшын үдэрһөө Чилиин тарияашадай ажабайдал, ажал хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулна. Арадай засаг 18 һарын турша соо 2809 латифундиие тарияашадай мэдэлдэ үгөө.

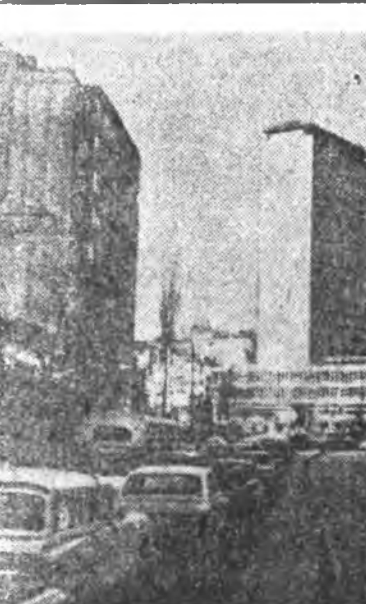
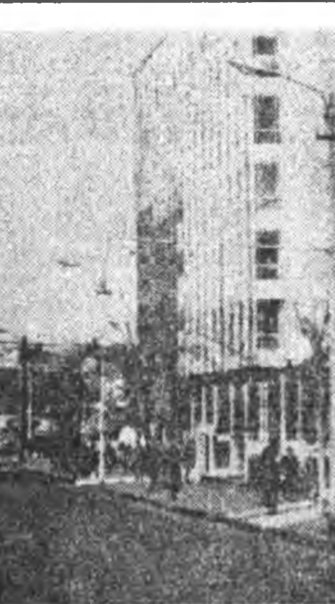

ТУРЦИ. Анкарадахи Кызылай гэжэ талмай дээрэһэн байшан. ТАСС-ай фотохроника.

Энэмнай авиационно юрэ бусын полк байгаа. Имагтал эхэнэрнүүдһээ бүридүүлэгдэһэн юм. Эдэнэр ПО-2 гэжэ хүнгэн самолёдуудта һуужа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үеэр дайсанда эсэргүү сохилтонуудые хээ бэлэй. Дайсанай гарасанууд ба хамгаалалгын түхеэрэлгэнүүдые һамна сохидог, техникэ болон сэрэгшэдые үгы хэдэг байба. Хойто Кавказһаа фашис Германи хүрэтэр дайшалхы замаар ябажа гараа. Тиихэдээ 24 мянган дайшалхы ниидэлгэ хэһэн юм. Полкын бүхы сэрэгшэд орденууд, медальнуудаар шагнагдаһан, 23 хүниинь Советскэ Союзай Геройн үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Басагадайнгаа баатаршалгые совет хүнүүд мартахагүй. Советскэ Союз доторшье, мүн полкын дайлалдаһан гадаадын оронуудташье баатар басагадта памятнигууд бодхоогдонхой, үйлсэнүүд, һургуулинууд, пионерэй дружинанууд эдэнэй нэрээр нэрлэгдэнхэй.

Полкын штурман ябаһан, Советскэ Союзай Герой Лариса Николаевна ЛИТВИНОВАГАЙ хөөрөөе толилхомнай. Л. Литвинова дайнай үедэ 816 дайшалхы ниидэлгэ хэһэн байна.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ, ГВАРДЕЙСКЭ...

Асуудал: Танай полк хайшан гээд эмхидхэгдэжэ эхилээ һэм.

Харюу: Энэ ушар 1941 оной октябрьда болоһон юм. Эхэнэрнүүдэй авиационно бүлэг эмхидхэхыень суутай штурман, Советскэ Союзай Герой Марина Расковада даалгагдаа гэжэ тиихэдэ мэдээ бэлэйб. Тэрээндэ орохые хүсэгшэд угаа олон байһан. Тэдэнэр Арми, авиаци ба флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмэй аэроклубуудта һуража, ниидэхэ шадабари олоһон басагад һэн. 1942 оной эхеэр, бэрхэтэй шанга һуралсалай һүүлээр гурбан полк — истребительнэ, түргэн бомбардировщигуудай, ПО-2 самолёдоор һүниндөө бомбодохо манай полк эмхидхэгдээ бэлэй. Хожомынь түрүүшын хоёр полк холимог бүридэлтэй болоһон: тэдээндэ эрэшүүлшье оруулагдаһан байгаа. Манайл полк эхэнэрнүүдэй зандаа үлөө һэн. Лётчигууд, штурманууд, механигууд, мүн ондоошье мэргэжэлтэд бултадаа эхэнэрнүүд, 23-һаа дээшэ бэшэ наһатайшуул байһан. Граждан агаарай флодой лётчица байһан, ахалагша лейтенант Евдокия Бершанская командираар томилогдоо бэлэй.

Асуудал: Түрүүшээр бэрхэтэй байгаа һааб даа? Илангаяа һуралсалаа дүүргэмсээрээ фронт ошоходотнай...

Харюу: Тиимэл aaб даа! Дайшалхы шангахан туршалга гарагдаа һэн. Элдэб ушарнууд болодог байгаа. Дүй дүршэл, шадабари мэргэжэл удаа дараалан туйлагдаа. Түрүүшын гээлтэнүүдэй уйдхар, гашуудалшье үзэһэн, дүршэлгүй дээрэһээ аваришье хэһэн байгаабди. Гэхэ зуура, үдэрһөө үдэртэ, дайшалхы ниидэлгэ хэхэ бүридөө шадабаримнай дээшэлдэг, тиигээд саашa саашадаа ёһото мэргэжэл туйлагдадаг байһан юм. Олонхи ушарта һүниндөө ниидэдэг һэмди. Лётчик бүхэн һүниин турша соо 15 хүрэтэр, заримдаа бүришье олон дайшалхы ниидэлгэ хэдэг байба. 1944 оной декабриин нэгэ һүниие һайн һананаб. Манай полк Польшын газар дээрэ дайлалдажа байгаа бэлэй. Тэрэ һүни тус бүридөө 14—18 ниидэлгэ, харин полкмнай бүхыдөө 300 ниидэлгэ хэһэн юм.

Асуудал: Илангаяа бүхөөр хадуугдаһан дайшалхы ниидэлгэ тухайдаа хөөрыт.

Харюу: Кубаньда болоһон нэгэ ушар тухай хөөрэһүү. Манай хэдэн экипажууд Крамская гэжэ үртөөе бомбодохо даабаритай ниидээ һэн. Надя Студилинатай хамта би ниидэһэн байгааб. Бомбодохо газартаа ойротоходомнай, дайсанай прожекторнүүд бидэнние бэдэржэ эхилээ. Теэд, юундэшьеб, зениткэнүүд дуугай байба. Дайсанай мэхэтэ аашые таажа үшөө эрдэтүй байтарнай, түрүүлэн ябаһан Женя Крутова ба Лена Саликовагай самолёт шатаа бэлэй. Юун болооб гэхэдэ, дайсанай истребитель агаарһаа добтолоо бшуу. Тиимэл ушарһаа зениткэнүүд абяа шэмээгүй байгаа. Юу хэлтэй гээшэб? Дээшээ гараха гү? Теэд, истребительнүүд гурбан зуу — дүрбэн зуун метртэ һаатаха аал? Хэдэн секундын турша соо бүри дээрэ гаража болохо бшуу. Дээшээ гараһанай дэмы. Тон доохонуур ниидэжэ, бомбодогдохо газартаа дүтэлэн ошохо гээд шиидэбэб. Мотороо болюулаад, шанха доошоо шэглэн ниидэбэб. Нилээд дорошог ороһоной удаа самолёдоо сэхэлэн, бомбодохо газар тээшэ дабшаа һэм. Улам дүтэлжэ байба. Дооромнай дайсанай байһан газарай барилганууд харагдажа эхилбэ. Бомбонуудые сэхэ доошонь шэдэбэбди. Дайсанай прожекторнүүдэй туяа зуралзан, маниие бэдэрнэ, харин бидэнэр абяа шэмээгүйгөөр машинануудаа залан, удаа дараалан холодожо үргэлжэлөө бэлэйбди. Двигателээ хүдэлгэбэб. Моторой хүдэлэмсөөр, дайсад бидэнние олоод — һуунаг татадаг һомонуудые газар дээрэһээ заха зайгүй шэдэбэ. Бидэшье дээшээ гаража, улам улам холодон, өөһэдынгөө аэродром тээшэ ошоо һэмди. Тиигэжэ дайсаниие мэхэлээ бэлэйбди.

Асуудал: Полктнай дайсанда эсэргүү шиидхэхы сохилтонуудаа хаана хээ һэм?

Харюу: Хойто Германиин газар дээрэ тиимэ сохилтонууд хэгдээ һэн. Дайсанай эшелонуудые, сэрэгүүдэй бөөгнэрэл ба аэродромуудые бомбодоо һэмди. Газарай сэрэгүүдтэ ашаануудые абаашахашье ушар гарадаг байгаа. Тэдэ сэрэгүүд угаа түргэн добтолһон ушарһаа заримдаа баазануудһаа саашаа олон километрээр холо ябашадаг һэн. Тэдээндэ горючи, һомо хэрэгсэлнүүд ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаашажа үгэдэг һэмди.

1945 оной апрель соо, манай полкын Берлинһээ баруун-хойгуур ошоод байхадань, тэрэниие Суворовой III шатын орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ гараа бэлэй. Полкын дайшалхы ябуулга 1945 оной майн 5-да дүүрээ һэн.

(АПН).

МИНИИШЬЕ ХУБИТА БИИ ДАА

С. С. Самбялов — колхоздо бүхы наһаараа хүдэлһэн хүн. КПСС-эй гэшүүн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай галта жэлнүүдтэ гартаа буу барин фашистнартай тэмсэһэн байна. Берлин городто дайшалхы замаа дүүргэбэ. Фронт дээрэ эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэнэйнгээ түлөө хэдэн олон дайшалхы медальнуудта хүртэһэн юм.

Дайнай һүүлээр нүхэр Самбялов колхозой түрүүлэгшээр, партийна организацийн секретаряар олон жэлдэ ажаллаа. Дайнай ветеран С. С. Самбяловай бэшэһэн дурдалга доро толилнобди.

Наһанайнгаа орьёлһоо гэдэргээ эрьен харахадам нэгэл гайхамшагта ушар эли тодоор үзэгдэдэг. Юуб гэхэдэ, дайнай үедэ Эхэ ороноо хамгаалагшадай зэргэдэ жагсажа, фашистнартай тулалдаһан үе сагнил даа. Юрэдөө минии үетэндэ хатуу шалгалта — Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн тохёолдоо бшуу. Хэды тиигэбэшье бидэнэр эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, орон дайдаяа дайсанһаа абарһан, мүнөөдэрэй золто байдал зохёоһон зомди гэжэ һанахадаа омогорходогби.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хоёрдохи жэлээ ябажа байхада, сэрэгэй албанда абтажа, морин сэрэгэй частьда эльгээгдээ һэм. Тэндэ бидэнэр эмниг моридые эмээлдэ һургажа, фронт эльгээдэг байгаабди.

Уданишьегүй манай частьһаа табан хүниие абажа, Шэтэ городтохи 129-дэхи парашютно-десантна батальондо эльгээгээ һэн. Тэдэнэй тоодо бишье оролсоһон байгааб. Тус батальоной радиоротодо орооб. 1942 оной ноябрь һара болотор эндээ һуралсажа, парашюдаар 20-гаран һүрэһэн, 3-дахи классай радистын шалгалта амжалтатай тушааһан байгааб.

Манай рота олоошье фронт ошохо болобо. Энэмнай 1942 оной ноябриин 3-най үдэр һэн. Тиигээд ноябриин һүүл багаар Москва хотоһоо баруун хойшоо 80 модоной зайда Ока гол дээрэ байдаг Звенигород хүрэжэ ерээ һэмди. Эндээ хэдэн хоног соо байбабди. Бахал һуралсалаа үргэлжэлнэбди. Декабриин 8 най һүни бидэниие самолёдто һуулгажа, баруун зүг тээшэ шэглүүлбэ даа. Смоленск шадар самолёднай дайсанай һомонуудта дайрагдаа бэлэй. Тиихэдэ тархидаа хүндөөр шархатаһан байгааб.

Шархаяа аргалуулһанай удаа 1944 оной ноябрь һара соо дахин фронт ерэжэ, Висла мүрэн шадар дайлалдажа байһан 188-дахи зенитно артиллерийскэ полкдо ороо һэм. Энэ полкдоо дайнай дүүрэтэр ябалсаад, 1946 оной май һарада Германиһаа табигдажа, гэртээ ерэһэн байгааб.

Саашань Берлин сүлөөлэлсэһэн тухай хэдэн үгэ. Энэ хадаа 1945 оной апрелиин 16-да Одер мүрэнэй зүүн эрье дээрэ, Берлинһээ 70 модондо һэн.

Үглеөнэй 3 часта алдарта «катюшануудай», тэрэнэй улаа хэдэн мянган ехэ буугай ба миномёдуудай дуун зэдэлнөө һэн. Энэ ехэ нэрээн соо газар хүдэлһэн мэтэ үзэгдэдэг байгаа. Дайнай жэлнүүд соо иимэ ехэ буудалга би үшөөл үзөөгүй байгааб.

Артиллериин буудалга 20 минута соо болоо. Удаань «Урагшаа дабшаха» гэһэн захиралта үгтэбэ. Тиигэжэ Зеловскэ үндэрнүүд тээшэ урагшаа шуумайбабди. Дайсан тээшэ хэдэн мянган танк, ябаган сэрэг, артиллери, хэдэн зуугаад прожекторнүүдэй һаргама гал доро добтолго эхилээ. Һүртэй һэн даа! Иимэ ехэ сохилто хүлеэгээгүй немецүүд мэдээ алдан, бороогой урдахи шоргоолзондол иишэ тиишээ гүйлдэжэ байха юм.

Хэды тиигэбэшье дайсан шангаар тэмсэнэ. Бидэнэй урдаһаа дайсан танк, самолёдуудые, ябаган сэрэгээ яһала хаяба. Теэд юуншье туһа болоогүй һэн. Совет эрэлхэг сэрэгшэд урагшаа дабшажа, дайсадые үй бута сохино. Тэрэ үдэр ганса манай полк дайсанай 10 самолёт унагаагаа, олон танк болон автомашинануудые үгы хэһэн юм. Берлинэй түлөө байлдаан хэдэн үдэр замхангүйгөөр үргэлжэлһэн байгаа.

Апрелиин 25-да манай сэрэгүүд Берлиндэ дүтэлһэн байгаа. Тиигэжэ бидэнэр Берлинһээ зүүн урагшаа 30 модо холо байдаг Потсдам город хүрэбэбди. Эндэ бидэнэр 1-дэхи Украинска фронтын сэрэгшэдтэй уулзаа һэмди. Берлиншье эзэлэгдээ

Эльба мүрэн дээрэ манай союзнигууд — американ сэрэгшэдтэй уулзалга болоо бэлэй. Тэндэшье байлсаха хуби заяатай байшооб.

Би холын Аха нютагай малшан буряад хүн Эхэ ороноо, Европын арад зониие фашизмын дарлалтаһаа абаралсаһандаа урматай ябагшаб.

С. САМБЯЛОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ПАРИЖ

Р В-гэй ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Национальна аюулгүй байдал хангалгаар президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджер ДРВ-гэй делегациие толгойлогшын тусхай туһалагша Ле Дык Тхо гэгшэтэй майн 2-то Парижда нюусаар уулзаа гэжэ Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээнүүдтэ хабаададаг Вьетнамай Демократическа Республикын делегациин түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

Юун тухай хөөрэлдэһэниинь мэдэгдэнэгүй. Гэхэ зуура, ашаүрэ ехэтэй хэлсээ эхилхын тула «Парижда болодог хэлсээнэй заседаниие түбхын түрүүлэн һэргээхэ шухала» гэжэ ДРВ-гэй делегациин түлөөлэгшэ зааһан байна. «Вьетнамай асуудалаар Парижда болодог хэлсээнүүдтэ хабаадалсахые арсахадаа, США хэлсээнүүдые хэхэ дурагүй байһанаа элирхэйлээ», — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Национальна аюулгүй байдал хангалгаар президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджер Ле Дык Тхо гэгшэтэй Парижда нюусаар уулзаба гээд хэблэлэй асуудалаар Сагаан байшангай секретарь Р. Зиглер тэмдэглээ.

«Вьетнамдахи байдалые политическэ аргаар заһаруулха тушаа США-гай дурадхаһан дурадхалнууд байгша оной январиин 25-да Р. Никсонэй 8 пункттай түсэбһөө үндэһэтэй байһаар» гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОН

Агаарай дайе үргэдхэнэ

ТАСС

Агаарай-сэрэгэй самолёдуудта зорюулжа Таиланддахи Такхлиин баазые дахин нээхэ гэһэн шиидхэбэри Холбоото Штадууд гаргаа. Нью-Мексико штадта байрладаг «Фантом» түхэлэй истребитель-бомбардировщигуудай 4 эскадрили энэ баазада эльгээгдэхэ болобо гээд пентагоной түлөөлэгшэ Фридхейм мэдүүлбэ. США-гай командовани иимэ шиидхэбэри майн 4-дэ гаргаһан байгаа. Эдэнэй иишэ ерэһэнэй һүүлээр тус бүридөө 18 «Фантомһоо» бүридэһэн 10 эскадрили Таиландда байрлаха юм ха.

Таиланддахи американ баазануудһаа ниидэн гараһан самолёдууд ДРВ-гэй, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта добтолго хэхэ һанаатай.

ХАНОЙ.

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУДТА

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд һарын турша соо добтолго хэхэдээ, сайгон дахуул армиин 13 дивизиин табиень һамна бута сохёо. Урда Вьетнамай түбэй нютагуудта болоһон байлдаануд тухай баримтануудые «Куан дой нян зан» газетэ тунхаглаба. Биньдинь провинциин патриодууд дайсанай 180 бэхилэлтэ болон баазые эзэлэн абаа гэжэ газетэ бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ авиаци Урда Вьетнамай нютагуудые бомбодожо үргэлжэлһөөр. Сүлөөлэгдэһэн нютагууд илангаяа шанга бомбодолгодо дайрагдана. «В-52» түхэлэй томо бомбардировщигууд, США-гай тактическа авиациин самолёдууд Кунагчи хотые, оршон тойрондохи нютагуудые бомбодобо. Майн табанай һүни «В-52» түхэлэй самолёдууд Хюэ, Контум, Анлок хотонуудта добтолһон байна.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджын патриотическа хүсэнүүд ракетээр, миномёдоор буудаһанайнгаа һүүлээр, Пномпениин урда захаар шэбээлһэн дайсанай бэхилэлтэнүүдтэ добтолго хэбэ.

Пномпеньһээ Сайгон ошодог замдахи шухала үүргэтэй хүүргые хамгаалжа байһан сайгон сэрэгүүдэй подразделенинүүдтэ патриодууд добтолходоо, тэдэниие ехэ гээлтэ хоролтодо оруулһан байна. Баруунай агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, патриотическа хүсэнүүд 90 гаран километр утатай харгые хинадаг болонхой.

РИМ

БУРУУШААЛГЫН ДЕМОНСТРАЦИ ИЗРАИЛЬДА БОЛОБО

ТАСС

Иерусалимай университедэй 800 гаран студентнэр кнесседэй (парламент) байшангай, премьер-министр Голда Меирэй байдаг гэрэй дэргэдэ демонстраци хэбэ. Майн 1-нэй демонстрацида хабаадагшадые полициинхидэй намнаһыень буруушаажа байһанаа мэдүүлжэ, Университедэй соведэй байшангые эзэлэн абаһан байна. Полициинхидэй зэрлиг бүдүүлиг аашануудые буруушааха уряатайгаар студентнэр университедэй ректортэ, соведтэ хандаба.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

БУРУУ ҺУРЭҺЭН ПОЛИТИКА

Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй командалагша генерал Крейтон Абрамс урда тээнь байлдаануудай үеэр амжалта туйлаһан тухай мэдээнүүдые абадаг һаа, харин һүүлэй үедэ урмаа хухарһан байна. «Нью-Йорк таймс» газетын мэдэрһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэйшүүлэй «сэрэгэй байдал» айхабтар хүндэ хүшэр болоо гэжэ американ командовани Пентагондо элидхээ. Хожомдожо хэһэн энэ мэдэрэлгэнь бодото байдалые элирхээлнэ. Америкын ниислэл хотодо урмаа хухаранги. «Урда Вьетнамда урагшагүйдэхэмнай гээшэ аабза» гээд олохон дээдэ тушаалтад мэдэрнэ гэжэ «Вашингтон пост» мэдээсэнэ.

«Дайе Вьетнамай түхэлтэй болгоходоо» амжалта туйлахал аабзабди гэжэ американ политигууд, генералнууд һанаһан нэгэнтэ бэшэ баталһан юм. Тиигэһэнэй үндэһөөр Урда Азидахи ябуулгаараа амжалта туйлахабди гэжэ вашингтонойхид найдаһан байгаа. «Дайе вьетнамай түхэлтэй» болгоходо, американ сэрэгүүд дайнда хабаадалсахаяа болихо», тиихэдэнь «Урда Вьетнамай арми дайнай хүндэ хүшэр бүхы үйлэ хэрэгые өөртөө даажа абаха юм» гэжэ Сагаан байшан жэлэй урда тээ тусхайлан мэдүүлээ һэн. США-гай агаарай-сэрэгэй, далайн-сэрэгэй туһаламжа, дэмжэлгэгүйгөөр сайгон арми нэгэшье хоножо шадахагүй гэжэ мүнөө сэхэ руунь мэдэрхэ баатай болоод байна бшуу.

Сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй шанга харюу сохилтонуудые хэхэдэнь, сайгон сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ сухарижа байнхай. «Энэ хадаа арми бэшэ, харин ушар мүрөө олохоёо болиһон бүлэг зон гээшэ», — гэжэ Англиин «Дейли мейл» газетэ батална. «Вьетнамда боложо байһан дайнда США 100 гаран миллиард доллар гаргашалаа, — гээд газетэ енгүүтэйгээр тэмдэглэнэ. — Теэд эгээлэй улад зониие дээрмэдэхэ тоноxo ябадалда сайгон солдадуудые һургаа».

Сайгон сэрэгүүдэй шалгардамал подразделенинүүд юушье хэхэ ушар мүрөө олохоёо болёод байнхай. «Американ сэрэгэй самолёдуудай, корабльнуудай дэмжэлгын ашаар лэ сайгон ёһо гуримай торосолдожо байһаниинь бүгэдэндэ эли болоо гэжэ «Вашингтон пост» бэшэнэ. 6 авианосец, сэрэгэй мянга тухай самолет Урда Вьетнам худар эльгээгдээ. Һүүлэй хоёр һарын турша соо тус районда США-гай агаарай-сэрэгэй, далайн-сэрэгэй хүсэнэй тоо 2—3 дахин олошороо. Иигэжэ «дайе бьетнамай түхэлтэй болгохо» гэһэн һайрхуу ябуулгань буруу һүрэжэ, США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүд иишэ татагдан. Индохитадтахи американ эзэрхэг түримхэй ябуулга улам һүжэрөөгдэһэн байха юм.

Сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй дайшалхы ябуулгануудые хүн зон үргэнөөр дэмжэнэ. Мүнөө Урда Вьетнамай бүхы 44 провинцида арадай буһалгаанууд боложо байнхай. Тхиеугай хархис ёһо гурим буһалгаануудта хабаадагшадые хашана, харшална. Хархис сэрэгүүд һамна бута сохюулжа байгаашье һаа, хүндэ хүшэр байдалһаа гарахые оролдоходоо, юушье туйланагүй гэжэ «Крисчен сайент монитор» газетэ тэмдэглэнэ.

Харюусалгата шиидхэбэри абахын урда тээ

СССР ПНР хоёртой ФРГ-гэй хэһэн договорнуудые эсэслэн баталхын түлөө тэмсэл шиидхэхы шатадаа оробо. Эдэ договорнуудые эсэслэн баталха асуудалаар Баруун Германиин парламентын түгэсхэлэй заседаниие майн 9—10-да үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри канцлер В. Брандтын правительствада ороогүй партиин удамаршa Р. Барцелиин зууршалгаар Бундестагай старейшинэнүүдэй совет абаба.

«Этигэл найдабаригүй» байһанаа харуулжа, Брандтын правительствые унагааха гэһэн правительствада ороогүй ХДС/ХСС партинуудай һэдэ... буруу һүрэхэдэ, Бонндо тохё... доһон политическэ орёо... байдалые заһаруулхын тула... хургаа бэдэржэ байнхай. Москвада, Варшавада абтаһан догов... нуудые хуулитаар дары батал... гэжэ оролдон, Бундестагта... договорнуудые үргэнөөр дэмж... ябадал туйлаха ябуулга США... СВДН хэнэ. Энээнэй тулада... нэй ба германска полити... асуудалнуудаар Бундестагай... хы партинуудай «хамтын... дүүлгэ» зохёохыень правительс... вада ороогүй партинуудта ду... хаа.

Һүүлэй үедэ ФРГ-дэ боло... хэрэгүүд хоёр шэглэлэй бии... һые харуулаа. Нэгэдэхи... Штраус түрүүтэй үһөө хяһа... хэгшэд эдэ договорнуудые... лэн баталалгада һаад тойбо... таха гэжэ оролдоно. Һаяхан... гольштадтда үгэ хэлэхэ... Штраус иигэжэ мэдүүлбэ: «... подохи мүнөөнэй хилые зүбш... мэдэрнэгүйбди, хэзээдэшье мэд... хэгүйбди». Иимэ уряада хар... сажа, хархис үзэлтэй хэдэн... гаад хүн үнгэрэгшэ амарал... үдэр хархис ябуулга хэһэ... эдэ договорнуудые буруушаа... байһанаа мэдүүлбэ. Баруун Г... маниин хархис хүсэнүүдэй ябуул... ганууудта сэгнэлтэ үгэхэдөө, «Е... роподо хүйтэн дай үүдхэ... зам дахинаа гаргана, бүгэдэ ни... тын эб найрамдалда аюул тохё... дуулна» гэжэ «Юманите» газ... бэшэбэ.

Гэбэшье энэ неделидэ ФРГ-... тор хэгдэһэн асуултануу... шүүрилтэ байдалые һуларуул... зорилготой Брандтын правите... ствын политикые ороной дийл... хи улад зоной дэмжэдэг бай... батална. Ниитын эрдэмэй ин... тудай баримтануудай ёһо... асуултада хабаадаһан хүнүү... 56 процентнь Советскэ Союз... ба Баруун Германиин договор... дары эсэслэн баталха хүсэл... байһанаа мэдүүлээ, оройдоол 2... процентнь буруушаагаа.

Баруун Германиин парламен... тын депутадууд һаяда хари... салгатай шиидхэбэри абаха бол... но. Энээнһээ оронойнь хуби з... яан дулдыдаха бшуу.

В. ХАРЬКОВ,
В. СЕРОВ.
(ТАСС).

Сайгон арми зоригоо мохонхой

Сайгон армиин зоригоо мохоһон тухай харин хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Сухарижа байгаа сайгон сэрэгүүдэй задагайран һалажа байһан тухай Лондоной «Таймс» Сайгонһоо абаһан корреспонденци дотороо мэдээсэнэ. Урда зүг тээшэ зугадан тэрьедэһэн сайгон солдадууд, офицернүүд нютагай энгэй хүн зониие тононо, дээрмэдэнэ; тэрэнээ хубаахадаа наншалдана гэжэ газетэ заана. «Сэрэгүүд дотор гурим журам тогтоохын тула» хойто провинцинуудтахи частьнуудые ударидаһан хоёр генералые һэлгэхэ тухай шиидхэбэри сайгон «президент» Тхиеу гаргаа гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. «Ямаршье аргаар барижа байха» гэһэн захиралтыень дүүргэхэеэ арсажа сэрэгшэдни Куангчи хотые хамгаалхын тула дайлалдахаяа арсаа гэжэ тушаалһаа бууһан генералнуудай нэгэн корреспондентдэ хэлэһэн байна.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда. СССР-эй оборонын министрэй приказ. Илалтын үдэрэй хүндэлэлдэ болоһон митинг тухай репортаж. «Правда Бурятии» газетын рейд. ТАСС-ай телетайпна лентэһээ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Амжалтанууд ба хүндэ хүшэрнүүд» гэһэн К. Белых гэгшын статья. «Мастер Кащаев» — статья. Түрэл орон доторнай. «Уншагшадай асуудалда харюусанабди».

Гурбадахи хуудаһанда. Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан тематическа хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Элдэб янзын һонин. Манай хөөрэлдөөн. Хилын саанахи һонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА:

14.00 — Һүүлэй һонин. 14.15 — «Эсэгэнэрэйнгээ харгыгаар». Совет Армиин сэрэгэй частьнуудһаа репортаж, 15.05 — «Минии дайшалхы нүхэдүүд» — фильм-концерт. 16.00 — «45 оной үбэл ба хабар» — телевизионно документальна фильм (4-дэхи сери).

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

17.15—17.25 — хүгжэмтэ һарлалга.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА:

17.25 — «Дайнай үеын ...» 17.50 — Фашизмтай эсэргүү тэмсэлдэ наһа барагшадай ... дурасхаалда. Дурасхаалай ... 18.10 — «Освобождение» — ... һайханай фильм. (2-дохи ...) «Прорыв». 19.40 — Һүүлэй ... 19.50 — А. Бородин. «Баатар... гын симфони». 20.20 — «Орон... гурбан» — телевизионно доку... тальна фильм.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.00 — «Илалтын хүбүүд», «... келай» һайндэрэй программа.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА:

22.30 — «Хүгжэмтэ ...нуу... нууд». 23.05 — «Дайнай ... сагта» — уран зохёолой ... га.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

19.50 — «Вызываем огонь на себя» — телевизионно уран ... ханай фильм (4-дэхи сери).

(Газетымнай удаадахи номер майн 11-дэ гараха).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-02387. Заказ № 1254.